

ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูง
ทั้งมีติงานและมีติการรักษาความสัมพันธ์

นางสาวลาวัลย์ ทองศรีสมบูรณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1366-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SELECTED FACTORS RELATED TO SENIOR HIGH SCHOOL STUDENTS'
HIGH TASK AND HIGH MAINTENANCE LEADERSHIP STYLE

Miss Lawan Tongsisomboon

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Developmental Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1366-1

4478137838 : MAJOR DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY

KEY WORD: LEADERSHIP STYLE / HIGH TASK / HIGH MAINTENANCE / BIRTH ORDER / ACADEMIC ACHIEVEMENT / PERSONALITY / SELF-ESTEEM / EMOTIONAL INTELLIGENCE

LAWAN TONGSISOMBOON: SELECTED FACTORS RELATED TO SENIOR HIGH SCHOOL STUDENTS' HIGH TASK AND HIGH MAINTENANCE LEADERSHIP STYLE.

THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. PUNTHIP SIRIVUNNABOOD, Ph.D., 84 pp.
ISBN 974-53-1366-1.

The propose of this research was to study the selected factors related to senior high school students' high task and high maintenance leadership styles. The sample were 200 Matayomsuksa 4, 5 and 6 , aged 15-18,from co-education schools in Bangkok, devided into 2 groups by Leadership Questionnaire : 100 students' high task and high maintenance leadership styles and 100 students' low task and low maintenance leadership styles. Independent variables were birth order, academic achievement, personality, self-esteem and emotional intelligence. The research instruments were Personal Data Questionnaire, Leadership Questionnaire, Personality Questionnaire, Self-esteem Questionnaire and Emotional Intelligence Questionnaire.

The data were analyzed by Logistic Regression Analysis showed that all of 5 variables related to senior high school students' high task and high maintenance leadership styles as significantly followed: personality ($p<.01$), emotional intelligence ($p<.01$), academic achievement($p<.01$), birth order ($p<.05$) and self-esteem ($p<.05$).

The selected factors related to senior high school students' high task and high maintenance leadership styles at 86.5% are extroversion personality, high emotional intelligence, high academic achievement, first birth order and high self-esteem.

Field of study Developmental Psychology Student's signature.....

Academic year 2004 Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านกรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัย พิจารณาตรวจแก้ไข ปรับปรุง รวมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรหมระพี สุทธิวรรณ และอาจารย์จรุงกุล บุรพวงศ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้และคำแนะนำแก่ผู้วิจัยอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ Dr. PATRICK JICHAKU ที่ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือวิจัย และให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนและคณาจารย์โรงเรียนทั้ง 7 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โรงเรียนชินอรสวิทยาลัย โรงเรียนหอวัง โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนบางกะปิ โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ และโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะจิตวิทยาทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานต่างๆ เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนๆ สาขาจิตวิทยาพัฒนาการทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคุณรุจิณี จันทรุทษา หัวหน้าพยาบาล และเพื่อนๆ พยาบาลรามาริบัติที่ ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในทุกๆ เรื่อง

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคุณสุพจน์ สิงห์สาย ที่คอยให้ความช่วยเหลือในทุกๆ อย่าง และคอยให้ความรัก ความห่วงใย ให้กำลังใจให้ผู้วิจัยสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ไปได้ด้วยดีทุกครั้งเสมอมา

ที่สำคัญและมีอาลัยได้คือ ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ และทุกคนในครอบครัว ที่คอยสนับสนุนด้านการศึกษา คอยให้ความรัก ความห่วงใย ซึ่งเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งต่อการสำเร็จการศึกษาครั้งนี้ จึงขอเทิดทูนพระคุณนี้ไว้เหนือสิ่งอื่นใด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	3
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	29
ขอบเขตในการวิจัย.....	29
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	29
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	31
2. วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
กลุ่มตัวอย่าง.....	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	32
การสร้างและคุณภาพของเครื่องมือ.....	33
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
การนำเสนอข้อมูล.....	45
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46

หน้า

บทที่

4. การอภิปรายผลการวิจัย.....	57
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	63
รายการอ้างอิง.....	66
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.....	72
ภาคผนวก ข.....	73
ภาคผนวก ค.....	74
ภาคผนวก ง.....	76
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	84

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อที่ได้ทำการกลับคะแนนแล้ว (Reverse score) กับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในแบบวัดบุคลิกภาพ (Corrected Item-Total Correlation) (N=40).....	38
2.การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อที่ได้ทำการกลับคะแนนแล้ว (Reverse score) กับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง (Corrected Item-Total Correlation) (N=40).....	41
3.เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดเชาวน์อารมณ์.....	43
4.ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบวัดเชาวน์อารมณ์ของกันตวรรณ มีสมสาร (2544) จำแนกตามองค์ประกอบทั้ง 3 รูปแบบ.....	44
5.จำนวนและร้อยละของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงและภาวะผู้นำต่ำ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ลำดับการเกิดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	48
6.ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสูงสุดต่ำสุดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงและภาวะผู้นำต่ำจำแนกตามคะแนนภาวะผู้นำ บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเองและเชาวน์อารมณ์.....	50
7.การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงและภาวะผู้นำต่ำ กับลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเองและเชาวน์อารมณ์.....	51
8.การเปลี่ยนรหัสตัวแปรลำดับการเกิดเป็นตัวแปรเทียม (dummy variable).....	52
9.การเปลี่ยนรหัสตัวแปรบุคลิกภาพเป็นตัวแปรเทียม (dummy variable).....	52
10.การกำหนดตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสเกลอันดับ.....	52
11.ค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณได้จากโมเดลการถดถอยโลจิสติก.....	53
12.ร้อยละการพยากรณ์ของโมเดลโลจิสติกในการพยากรณ์ภาวะผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	55

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยอยู่ในยุคของการพัฒนาประเทศ การพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ในทุกด้าน ย่อมส่งผลถึงการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เนื่องจาก “มนุษย์” เป็นทรัพยากรตัวกลางในการปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรอื่นๆ ดังนั้นทรัพยากรอื่นใดจะด้อยความหมายลงทันที ถ้าหากขาดคนที่เหมาะสมเป็นผู้ใช้ทรัพยากรนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา โดยมุ่งให้ทุกคนมีการพัฒนาศักยภาพเพื่อจะได้มีโอกาสในการพัฒนาประเทศร่วมกันทุกด้านอย่างเต็มที่

ภาวะผู้นำ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานต่างๆ ให้สัมฤทธิ์ผล เพราะความสำเร็จในผลงานมีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถของผู้นำ และภาวะผู้นำเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานนั้นๆ มีลักษณะและการปฏิบัติงานอย่างไร มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด

การเป็นผู้นำจำแนกออกได้เป็นหลายประเภท ผู้นำแต่ละประเภทก็มีลักษณะแตกต่างกัน ความสามารถในการนำคนของผู้นำแต่ละคนก็ไม่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้อาจจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เวลา และสถานที่ รวมทั้งคุณสมบัติส่วนตัว ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากบุคลิกภาพและลักษณะคุณสมบัติประจำตัวคน (trait) ซึ่งแต่ละคนก็ไม่เหมือน

การทราบถึงคุณลักษณะของผู้ที่มีภาวะผู้นำสูงนั้น จะทำให้บุคคลมีแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองได้ และสำหรับผู้ปกครองและครูก็จะได้นำไปใช้ในการอบรมสั่งสอนเพื่อให้เด็กและวัยรุ่นมีภาวะผู้นำในรูปแบบที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศ

วัยรุ่น เป็นวัยที่เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ (Rice, 1975) เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางพัฒนาการอย่างมาก เป็นสภาพหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย ความคิด จิตใจ อารมณ์และสังคม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่างๆ เหล่านี้ ย่อมมีผลกระทบกระเทือนและก่อปัญหาให้กับวัยรุ่นบ้างไม่มากก็น้อย (Hurlock, 1973)

แม้เป็นที่ยอมรับกันว่าวัยรุ่นผู้มีการพัฒนาการมาด้วยดีตามวัย มักเข้าสู่วัยนี้และผ่านพ้นวัยนี้ไปอย่างไม่มีปัญหา แต่ก็มีวัยรุ่นที่ปรับตัวไม่ได้ หรือปรับตัวไม่ถูกวิธี กลายเป็นวัยรุ่นที่เป็นปัญหา วัยรุ่นเหล่านี้ อาจนำความเดือดร้อนมาสู่ตนเองและ/หรือครอบครัว เช่น ปัญหาวัยรุ่นติดยาเสพติด ปัญหาอาชญากรวัยรุ่น ปัญหาอันธพาลวัยรุ่น เป็นต้น

จากการศึกษาพัฒนาการของวัยรุ่นพบว่า การคบเพื่อนร่วมวัย เป็นพฤติกรรมทางสังคมที่สำคัญยิ่งต่อจิตใจของวัยรุ่น แต่การคบเพื่อนก็ย่อมมีทั้งคุณและโทษ เพื่อนอาจเป็นผู้ประคับประคอง

จิตใจของวัยรุ่นในยามทุกข์ร้อน ซึ่งเนะสิ่งมีประโยชน์ แต่ในมุมกลับกัน เพื่อนก็อาจชักนำวัยรุ่นไปในทางเสื่อมถอย ผู้เป็นอาชญากรวัยรุ่นมากมายในแทบทุกประเทศนั้น เมื่อค้นหาสาเหตุก็มักจะพบว่าปัจจัยหนึ่งเกิดจากเพื่อนชักจูง และจากประวัติเด็กวัยรุ่นเกรง วัยรุ่นติดยาเสพติดนั้น ล้วนมีสาเหตุสำคัญจากการถูกเพื่อนชักจูง เพราะจิตใจวัยรุ่นนั้นละเอียดอ่อน เปรียบกับ “การมีเพื่อนและการไม่มีเพื่อน” ฉะนั้นการรู้จักคบเพื่อนที่ดี ที่จะชักจูงวัยรุ่นไปในทางที่ดี จึงเป็นพฤติกรรมที่สำคัญของวัยรุ่น (Atwater, 1988)

การส่งเสริมภาวะผู้นำในรูปแบบที่พึงประสงค์ให้กับวัยรุ่น จะช่วยให้วัยรุ่นที่มีอิทธิพลในกลุ่มหรือเป็นหัวหน้ากลุ่ม ชักจูงสมาชิกวัยรุ่นในกลุ่มให้ประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในวัยรุ่นได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับผู้มีภาวะผู้นำสูง และเนื่องจากงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พบส่วนใหญ่ เป็นการศึกษาภาวะผู้นำของผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ เช่น ในผู้บริหาร หรือผู้บังคับบัญชาหน่วยงานต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในวัยรุ่นพบค่อนข้างน้อย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำในวัยรุ่น ซึ่งการได้ทราบถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะผู้นำในวัยรุ่นนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมที่ดีและเป็นการพัฒนาศักยภาพของวัยรุ่น เมื่อวัยรุ่นเจริญเติบโตเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ก็จะสามารถเป็นผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานต่างๆ ที่มีภาวะผู้นำในรูปแบบที่พึงประสงค์ ซึ่งจะช่วยให้มีความสามารถในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมีดีการรักษาสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ พบว่ามีปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

วัยรุ่น

ความหมายของวัยรุ่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ให้ความหมายของวัยรุ่นว่า “วัยรุ่น” หมายถึง วัยย่างเข้าสู่วัยหนุ่มสาว

วัยรุ่น หรือ Adolescence มาจากคำภาษาละตินว่า Adolescere ซึ่งหมายถึง การก้าวสู่วุฒิภาวะ วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา บุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคม เด็กวัยนี้จะค่อยๆ เปลี่ยนแนวความคิด ความเชื่อและเจตคติสมัยเด็กๆ ไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ และมักถือค่านิยมตามสิ่งแวดล้อมของตนเองมากยิ่งขึ้นตามลำดับ วัยรุ่นถือเป็นช่วงต่อของพัฒนาการจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยแห่งการสร้างสมการรับรู้ ความคิด ความเชื่อต่างๆ ที่เขาได้รับจากภายนอก เพื่อนำมาหล่อหลอมบุคลิกภาพให้มีเอกลักษณ์แห่งตน เพื่อเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า (Coleman, 1999; Dusek, 1987; Hurlock, 1978)

การแบ่งระยะของวัยรุ่น

มีผู้แบ่งระยะของวัยรุ่นไว้หลายลักษณะ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence)

เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 13-15 ปี

เด็กชายจะมีอายุระหว่าง 15-17 ปี

2. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence)

เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 15-18 ปี

เด็กชายจะมีอายุระหว่าง 17-19 ปี

3. วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence)

เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 18-21 ปี

เด็กชายจะมีอายุระหว่าง 19-21 ปี

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกล่าวถึง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นวัยรุ่นตอนกลางที่มีอายุในช่วงระหว่าง 15-18 ปี

พัฒนาการทางร่างกาย

ระยะแรกเริ่ม หรือ Puberty มาจากภาษาละตินว่า Pubertus แปลว่า “ผู้ใหญ่” หมายถึง ช่วงเวลาในการเริ่มมีความสามารถในการสืบพันธุ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางชีววิทยาภายในร่างกายเกิดขึ้นทั้งในเพศหญิงและเพศชาย

สิ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนในการเปลี่ยนแปลงในระยะแรกเริ่ม มีดังนี้

(Marshall, 1978 cited in Steinberg, 1996)

1. มีการเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านน้ำหนักและส่วนสูง
2. มีพัฒนาการของลักษณะทางเพศในขั้นปฐมภูมิ (Primary sex characteristics) คือ มีพัฒนาการของอวัยวะเพศและต่อมเพศ
3. มีพัฒนาการของลักษณะทางเพศในขั้นทุติยภูมิ (Secondary sex characteristics) คือ มีการพัฒนาเกี่ยวกับอวัยวะสืบพันธุ์ หน้าอก ขนตามร่างกาย หน้าตาและน้ำเสียง
4. มีการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนในร่างกาย โดยเฉพาะปริมาณและสัดส่วนของไขมันและกล้ามเนื้อ
5. มีการเปลี่ยนแปลงของระบบหัวใจ ระบบการหายใจและระบบการเคลื่อนไหว ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มความแข็งแรงและความอดทน

การเปลี่ยนแปลงที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เกิดจากระบบประสาทส่วนกลางและต่อมไร้ท่อ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะปรากฏให้เห็นจากการเปลี่ยนแปลงภายนอกในร่างกาย

การเข้าสู่ระยะแรกเริ่มสามารถเกิดขึ้นได้เร็วที่สุดเมื่ออายุประมาณ 8 ปี ในเพศหญิง และประมาณ 9.5 ปี ในเพศชาย หรืออย่างช้าอายุประมาณ 13 ปีในเพศหญิง และอายุ 13.5 ปี ในเพศชาย ซึ่งในเพศหญิง ระยะเวลาในการเริ่มเข้าสู่ระยะแรกเริ่มจนกระทั่งถึงการบรรลุวุฒิภาวะทางเพศนั้น อาจจะใช้เวลาสั้นๆ เพียง 2 ปี หรืออาจใช้เวลายาวนานถึง 6 ปี เมื่อเทียบกับเพศชายแล้ว จะใช้เวลาประมาณ 2-5 ปี จะเห็นได้ว่า วัยรุ่นจะมีการบรรลุวุฒิภาวะทางเพศในเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งบางคนอาจบรรลุวุฒิภาวะทางเพศเร็วและบางคนอาจจะบรรลุวุฒิภาวะทางเพศช้ากว่าก็ได้

การเข้าสู่ระยะแรกเริ่มมีผลต่อสภาวะจิตสังคมเป็นวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกัน นั่นคือ การบรรลุวุฒิภาวะทางร่างกายมีผลต่อการเกิดภาพลักษณ์เกี่ยวกับตนและพฤติกรรมของวัยรุ่น การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของวัยรุ่นจะมีผลต่อการเกิดพฤติกรรมใหม่ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้ปกครอง และบุคคลรอบข้าง ทำให้วัยรุ่นต้องปรับพฤติกรรมและภาพลักษณ์ของตนเอง

พัฒนาการทางสติปัญญา

ความสามารถในการคิดของวัยรุ่น สามารถสรุปดังนี้ (Steinberg, 1996)

1. มีความสามารถในการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นไปได้ มีขอบเขตการคิดถึงความความเป็นจริงมากขึ้น
2. สามารถคิดในเรื่องที่เป็นนามธรรมได้มากขึ้น
3. สามารถคิดเกี่ยวกับกระบวนการคิดของตนมากขึ้น
4. สามารถคิดได้หลายมิติ ไม่จำกัดเฉพาะทางใดทางหนึ่ง
5. สามารถมองถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น

คนส่วนใหญ่กล่าวว่าวัยรุ่น “เก่งกว่า” เด็ก นั่นก็เพราะวัยรุ่น “รู้” และมีโอกาสที่จะได้เรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ นอกจากนี้วัยรุ่นยังมี “การคิด” ในลักษณะที่กว้าง มีประสิทธิภาพ และมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ในช่วงวัยเด็ก เด็กจะมีลักษณะการคิดเฉพาะในสิ่งที่มองเห็นและเกิดขึ้นจริง แต่สำหรับวัยรุ่นนั้นจะไม่มองเฉพาะเหตุการณ์ที่เป็นรูปธรรม แต่วัยรุ่นจะมองว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของความเป็นไปได้จากหลากหลายทิศทาง และจะสามารถคิดในสิ่งที่ป็นนามธรรมได้มากขึ้น สามารถอธิบายสิ่งต่างๆ อย่างเป็นระบบและสามารถเปรียบเทียบสิ่งที่มองเห็นกับสิ่งที่น่าจะเป็นได้มากกว่า การคิดถึงความเป็นไปได้นี้ มิได้จำกัดเฉพาะเหตุการณ์ทางวิทยาศาสตร์ที่พิสูจน์ได้จริงเท่านั้น แต่วัยรุ่นยังมีความสามารถในการจินตนาการและอภิปรายในมุมมองอื่นๆ ด้วย ดังจะเห็นได้จาก ความขัดแย้งทางความคิดของวัยรุ่นกับผู้ใหญ่ เกิดจากความสามารถในการคิดถึงความเป็นไปได้ในหลายทิศทางนั่นเอง

นอกจากนี้วัยรุ่นยังมีความสามารถในการคิดถึงความเป็นไปได้โดยการตั้งสมมติฐาน หรือที่เรียกว่า if – then thinking ด้วย ซึ่งการคิดลักษณะนี้ วัยรุ่นต้องมองไปไกลถึงผลของความเป็นไปได้นั้นด้วย การคิดผ่านสมมติฐานนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนในการกระทำและการมองเห็นเหตุผลของการกระทำนั้นในอนาคต

นอกจากนี้ Piaget (Inhelder & Piaget, 1958 cited in Steinberg, 1996) ยังได้กล่าวถึงพัฒนาการทางสติปัญญาว่า พัฒนาการทางสติปัญญาเริ่มจากการที่เด็กซึมซับเอาประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อม (Assimilation) และนำมาปรับเข้าสู่โครงสร้างทางความคิดของตน (Accommodation) จนเกิดความสมดุลของทั้งสองโครงสร้าง โดยในช่วงวัยทารก เด็กจะมองว่าตนเองเป็นสัญลักษณ์ของโลกที่เขาอยู่ จากนั้นเด็กจะค่อยๆ พัฒนาสู่ขั้นตอนของการใช้เหตุผลมากขึ้น ซึ่งในช่วงท้ายของขั้นการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operation) เด็กจะเข้าใจถึงหลักเหตุผลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การแก้ปัญหาในหลายรูปแบบ สามารถจัดหมวดหมู่ จัดลำดับ และแจกแจงจำนวนซึ่งเป็นพัฒนาการทางความคิดในระดับที่ซับซ้อนมากขึ้น ในช่วงพัฒนาการขั้นการคิดอย่างมีแบบแผน เด็กจะเริ่มใช้จินตนาการเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของเหตุผล สามารถใช้สมมติฐานในการคิดพิจารณาลำดับขั้นความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประสิทธิภาพในการคิด การแจกแจงลำดับ และการแทนที่ ซึ่งเรียกว่า การวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล เป็นการหาผลที่เกิดจากสมมติฐาน ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องปฏิบัติให้เห็นจริง แต่เป็นการสร้างลักษณะของความเป็นไปได้นั่นเอง

เมื่อวัยรุ่นมีการคิดอย่างเป็นระบบแล้ว การคิดอย่างเป็นนามธรรมซึ่งเป็นพัฒนาการทางสติปัญญาที่สำคัญของวัยรุ่นก็จะตามมา จะเห็นได้ว่า ในวัยเด็กความคิดของเด็กจะเป็นรูปธรรมมีขอบเขตเฉพาะเหตุการณ์ที่สังเกตเห็นได้ ซึ่งแตกต่างกับวัยรุ่นที่มีมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรมมากกว่า การคิดแบบนามธรรมของวัยรุ่นนี้มีผลต่อการคิดทางสังคมของวัยรุ่นด้วย วัยรุ่นจะมีความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ความเชื่อ ปรัชญา จริยธรรม ซึ่งเป็นหัวข้อที่เป็นแนวคิดแบบนามธรรม ก่อให้เกิด ความศรัทธา ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ รวมถึงการมีเพื่อนของวัยรุ่น ซึ่งแนวคิดทางสังคมนี้เรียกว่า Social Cognition ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสามารถในการคิดแบบนามธรรมของวัยรุ่น

นอกจากนี้การคิดเกี่ยวกับการคิดของตนเอง หรือที่เรียกว่า อภิปัญญา (Metacognition) เป็นความสามารถในการควบคุมกิจกรรมทางความคิดของบุคคลในระหว่างขั้นตอนการคิด เช่น การประเมินความเข้าใจในบางสิ่งที่อ่านก่อนที่จะยื่นหน้าต่อไป เป็นต้น (Steinberg, 1996)

ความสามารถในการคิดเกี่ยวกับการคิดทำให้วัยรุ่นมีการเพิ่มการทบทวนความเป็นไปได้ การตระหนักถึงตนเองและการใช้เหตุผลของวัยรุ่นด้วย นั่นคือ เมื่อวัยรุ่นมีการคิดทบทวนก็จะทำให้เขาคิดถึงความรู้สึกของตนเอง เมื่อตระหนักถึงความรู้สึกของตนเอง วัยรุ่นก็จะคิดว่าผู้อื่นจะคิดเกี่ยวกับตนอย่างไร เมื่อวัยรุ่นใช้เหตุผลในการคิดในขั้นตอนต่างๆ แล้ว เขาก็จะย้อนกลับมาคิดเกี่ยวกับความคิดของตนเองอีกครั้ง ซึ่งขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการเติบโตทางจิตของวัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นเริ่มสำรวจตนเองและพยายามค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง

นอกจากนี้ วัยรุ่นจะมองสิ่งสิ่งเดียวกันผ่านการคิดที่ซับซ้อนและหลากหลายมากกว่า ซึ่งความสามารถในการคิดที่หลากหลายนี้นอกจากมีผลต่อความคิดที่เป็นวิชาการแล้ว ยังสามารถอธิบายถึงแนวคิดและพฤติกรรมทางสังคมด้วย เช่น การที่วัยรุ่นสามารถเข้าใจได้ว่าบุคลิกภาพของบุคคลมิได้มีเพียงด้านเดียว สถานการณ์ทางสังคมสามารถอธิบายได้ในแง่มุมที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับมุมมองของบุคคล ความคิดนี้ส่งผลให้วัยรุ่นเข้าใจถึงความซับซ้อนของการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น

พัฒนาการทางจริยธรรม

ขั้นตอนทางจริยธรรมตามแนวคิดของพือาเจต์

Piaget (Inhelder & Piaget, 1958 cited in Steinberg, 1996) ได้แบ่งขั้นตอนทางจริยธรรมเป็น 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นแรก วัยเด็ก – อายุประมาณ 10 ปี เด็กมีการตอบสนองต่อพฤติกรรมที่ปรากฏผลให้เห็น ในขณะที่นั้นว่า พฤติกรรมที่ดีคือ พฤติกรรมที่แสดงออกแล้วทำให้เกิดความพึงพอใจ หรือได้รับการเสริมแรง และ พฤติกรรมที่ไม่ดี คือ พฤติกรรมที่แสดงออกแล้วทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ หรือได้รับการลงโทษ โดยพิจารณาจากสิ่งที่เห็นภายนอก ซึ่งพือาเจต์ กล่าวว่า การตัดสินใจของเด็กก็มี

ความสัมพันธ์กับอำนาจการตัดสินใจของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กด้วย เขาจึงจัดลำดับขั้นตอนทางจริยธรรมในขั้นแรกว่าเป็นขั้นตอนของการได้รับการควบคุมจากผู้อื่น (Heteronomy)

ขั้นที่สอง เริ่มตั้งแต่อายุ 11 ปี จริยธรรมของเด็กวัยนี้ จะเกิดจากการที่ผู้กระทำเชื่อว่า กฎเกณฑ์ คือข้อตกลงระหว่างบุคคล กฎเกณฑ์อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ ความร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกันเป็นเรื่องสำคัญและคิดถึงแรงจูงใจของผู้กระทำ ซึ่งพือาเจต์จัดลำดับขั้นตอนทางจริยธรรมในขั้นนี้ว่าเป็นขั้นของการมีอิสรภาพในการปกครองตนเอง (Autonomy)

แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการตัดสินใจและการให้เหตุผลทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ลอว์เรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) แบ่งขั้นพัฒนาการโดยใช้เหตุผลจรรยาวิพากษ์ (moral judgement) 6 ขั้นด้วยกัน โดยสร้างระดับจรรยาวิพากษ์ไว้เป็น 3 ระดับ โดยแต่ละระดับมีเหตุผลทางจรรยาวิพากษ์แบ่งเป็น 2 ขั้น ดังนี้ (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2547)

1. ระดับก่อนมีจริยธรรมอย่างเป็นทางการเป็นเหตุเป็นผล (preconventive level) ในระดับนี้พฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับเหตุผลที่ผู้มีอำนาจกำหนดให้หรือเพื่อผลประโยชน์ของตนเองเป็นใหญ่ โคลเบอร์กแบ่งขั้นพัฒนาการไว้ดังนี้ คือ

1.1 ระดับจริยธรรมของผู้อื่น (heteronomous morality) ได้แก่ การที่เด็กจะตัดสินใจว่าพฤติกรรมใดถูกหรือผิดนั้นขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจเหนือพฤติกรรมของเขากำหนด ได้แก่ บิดา มารดา หรือ ครูอาจารย์ของเขา เป็นต้น

1.2 ผลประโยชน์ของคนเป็นใหญ่ (individualism and instrumental purpose and exchange) ในขั้นนี้พฤติกรรมที่เด็กทำนั้น เหตุผลของเด็กจะขึ้นอยู่กับรางวัลหรือสิ่งของที่เขาคจะได้รับ ถ้าเขาได้รับรางวัล เช่น คำชม ขนมน เงิน ในการกระทำใดๆ ก็แสดงว่าพฤติกรรมนั้นถูกต้องดีงาม

2. ระดับมีจริยธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ (conventional level) ระดับนี้บุคคลเริ่มใช้กฎเกณฑ์ต่างๆ ขึ้นมากำหนดความถูก ความดี ความควร ขึ้นมา โดยเริ่มจากการยอมรับของกลุ่มขึ้นเป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดในสังคม เช่น ระเบียบ ประเพณี จนถึงกฎหมาย เหตุผลทางจริยธรรมในระดับนี้แบ่งได้เป็น 2 ขั้น คือ

2.1 การยอมรับของกลุ่ม (mutual interpersonal expectation relationships and interpersonal conformity) พฤติกรรมที่ถูก ที่ดี ที่ควรในขั้นพัฒนาการวัยนี้คือ การยอมรับของกลุ่มเพื่อนหรือการยอมรับของพรรคพวกเพื่อนพ้อง เช่น กลุ่มเพื่อน (peer group) เป็นต้น

2.2 ระเบียบระบบของสังคม (social system and conscience) ในขั้นนี้พฤติกรรมที่ถูก ที่ดี ที่ควรขึ้นอยู่กับระเบียบ ประเพณี หรือกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้หรือตั้งไว้ เช่น การฆ่าสัตว์เป็นสิ่งไม่ดี เพราะศีลห้าในพุทธศาสนาข้อที่ 1 ท่านห้ามฆ่าสัตว์ การฆ่าสัตว์ผิดศีลจึงเป็นสิ่งไม่ดี

หรือตามประเพณีไทย ลูกผู้ชายต้องบวชเรียน ฉะนั้นการบวชเรียนของลูกชาย จึงเป็นสิ่งที่ดี ที่ถูก ที่ควรเป็นต้น

3. ระดับมีจริยธรรมอย่างมีวิจารณญาณ (post conventional level) ในระดับนี้พฤติกรรมทางจริยธรรมของโคลเบอร์กนั้น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสังคม และกระบวนการสังคมประกิตของบุคคล สิ่งที่ดีงามถูกต้อง คือสิ่งที่คนในสังคมส่วนมากยอมรับว่าเป็นสิ่งดี สิ่งงาม สิ่งที่ถูก ที่ควร และจากการเรียนรู้ในการเป็นสมาชิกของสังคม สามารถทำให้บุคคลพัฒนาสิ่งที่ดีที่ควรได้ด้วยตนเอง ในลักษณะที่เป็นสากลนิยม โคลเบอร์กได้แบ่งพัฒนาการจรรยาวิพากษ์ในระดับนี้เป็น 2 ชั้น คือ

3.1 สัญญาสังคม (social contract or utility and individual rights) พฤติกรรมที่ถูกที่ควรที่ดีในขั้นนี้ ได้แก่ พฤติกรรมที่เสียงส่วนมากในสังคมยอมรับ เช่น การช่วยเหลือคนจน เป็นของดี เพราะคนส่วนมากยอมรับและเห็นด้วย การประกอบพิธีแต่งงานตามประเพณีเป็นของดี เพราะเป็นที่ยอมรับของคนส่วนมากในสังคมมากกว่าวิว่าห้หะ เป็นต้น

3.2 คุณธรรมสากล (universal ethical principle) เหตุผลที่ใช้ในจรรยาวิพากษ์ขั้นนี้ นั้น โคลเบอร์กเชื่อว่าน่าจะเป็นความถูกต้องที่เป็นสากล ได้แก่ ความถูกต้องที่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนมากทั่วโลกและทุกสังคม เช่น ความมีใจยุติธรรมเป็นของดี ไม่ว่าจะอยู่ในที่ใดหรือสถานการณ์ใดก็ตาม และคุณธรรมสากลนี้จะหล่อหลอมในจิตของมนุษย์โดยกาลเวลา และด้วยกระบวนการสังคมประกิตของมนุษย์แต่ละคน

พัฒนาการทางสังคม

วัยรุ่นเป็นช่วงของการยุติสังคมวัยเด็กและเริ่มจัดการกับสังคมวัยผู้ใหญ่ ซึ่งระยะเวลาที่วัยรุ่นจะเริ่มตระหนักถึงสถานะของแต่ละบุคคลที่เปลี่ยนไปโดยผ่านกระบวนการทำตามอย่างสังคม (Socialization Process) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม เพื่อที่จะปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานของกลุ่มเพื่อนหรือประเพณีวัฒนธรรมของสังคมที่ตนอยู่ โดยวัยรุ่นจะเรียนรู้ที่จะทำตามพฤติกรรมต่างๆ ที่เป็นที่ยอมรับในสังคม เพื่อที่จะอยู่ในสังคมนั้นได้อย่างไม่มีปัญหา โดยทั่วไปวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงสถานะทางสังคม ดังนี้ (Cohen, 1964 cited in Steinberg, 1996)

1. การเปลี่ยนแปลงสถานะในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

วัยรุ่นแต่ละคนจะมีการจัดการเหมือนกับผู้ใหญ่ มีลักษณะความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่มากขึ้น ทั้งในกลุ่มผู้ปกครองและกลุ่มที่เป็นผู้ใหญ่กว่า ทำให้วัยรุ่นเริ่มมีหน้าที่ใหม่ในด้านการมีความสัมพันธ์กับบุคคลมากขึ้น เช่น การถูกคาดหวังว่าจะสามารถดูแลสมาชิกในครอบครัวที่เด็กกว่าได้

2. การเปลี่ยนแปลงสถานะทางการปกครอง

เมื่อวัยรุ่นเริ่มเข้าสู่สถานะของผู้ใหญ่ วัยรุ่นมักจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางสังคม และมีส่วนร่วมในพิธีกรรมทางสังคมมากขึ้น และพวกเขาจะตระหนักถึงการเป็นสมาชิกของสังคมมากขึ้น

3. การเปลี่ยนแปลงสถานะทางเศรษฐกิจ

การได้มาซึ่งสถานะของผู้ใหญ่มีความสัมพันธ์กับสถานะทางเศรษฐกิจ คือในวัยผู้ใหญ่ นั่นถือว่าบุคคลต้องสามารถควบคุมรายได้ของตนเองได้ การเข้าสู่บทบาทการทำงาน ถือว่าเป็นการเข้าสู่บทบาทในวัยผู้ใหญ่เช่นกัน เนื่องจากในประเทศอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ กฎหมายควบคุมการทำงานจะมีเกณฑ์อายุของแรงงานที่ชัดเจน ทำให้วัยรุ่นที่มีอายุในช่วงวัยทำงาน รู้ถึงสถานะความเป็นผู้ใหญ่และสถานะทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปของตน มีความรู้สึกเป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมจะดูแลเรื่องการเงินของครอบครัวได้

4. การเปลี่ยนแปลงสถานะทางกฎหมาย

ในสังคมส่วนใหญ่ เมื่อบุคคลยังไม่เข้าสู่สถานะผู้ใหญ่ จะถูกจำกัดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และยังคงอยู่ในความดูแลของผู้ใหญ่ ตัวอย่างเช่น การพนัน การดื่มสุรา และการขับรถ บุคคลจะสามารถทำได้ต่อเมื่ออายุถึงเกณฑ์ตามกฎหมาย ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้สถานะของการเป็นผู้ใหญ่เท่านั้น มิฉะนั้นจะถือว่ากระทำความผิดกฎหมาย นอกจากนั้นกฎหมายยังมีผลต่อการตัดสินใจ กระทำผิดของเด็กกับผู้ใหญ่ที่แตกต่างกันด้วยซึ่งการตัดสินใจนั้นจะปฏิบัติภายใต้บทบาทและหลักการที่แตกต่างกัน ดังนั้นบทบาททางกฎหมายจึงเป็นสัญลักษณ์ของการเปลี่ยนแปลงสถานะทางสังคมด้วย

ช่วงวัยรุ่น เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดช่วงหนึ่งของชีวิต ทั้งทางด้านร่างกายและความคิด เป็นช่วงชีวิตที่มีความยุ่งยาก ความขัดแย้งและความไม่มั่นคงของชีวิต

วัยรุ่นตอนกลาง อายุประมาณ 15 - 18 ปี เป็นระยะที่ผ่านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้แล้ว ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกาย จิตใจและความนึกคิดของวัยรุ่นระยะนี้จะมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เด็กวัยรุ่นระยะนี้จะพุงความสนใจ เพื่อค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน ฉะนั้นจะมีทัศนคติและค่านิยมของตนเอง ตลอดจนมีการวางแผนในอนาคต วัยรุ่นตอนกลาง ต่อไปจะพัฒนาเป็นวัยรุ่นตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่ ฉะนั้นการศึกษาภาวะผู้นำของวัยรุ่นตอนกลางจึงมีความสำคัญ

ภาวะผู้นำ

ความหมายของผู้นำ

ผู้นำ หมายถึง บุคคลผู้หนึ่งซึ่งได้รับเลือกจากผู้อื่นให้เป็นผู้นำหรือหัวหน้า มีบทบาทเหนือคนอื่นๆ มีอิทธิพลต่อคนในหน่วยงานมากกว่าผู้อื่น แต่เป็นรูปแบบของการชักจูงหรือสร้างแรงบันดาลใจมากกว่าการบังคับ เป็นศิลปะในการทำให้ผู้อื่นยอมตาม โดยการสร้างความประทับใจ

ทำให้ผู้ตามเชื่อฟัง ทัศนคติและร่วมมือและมีบทบาทสำคัญที่สุดในการทำให้หน่วยงานดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ผู้นำเป็นจุดรวมของกระบวนการกลุ่ม และเป็นจุดรวมของอำนาจที่ทำให้กลุ่มร่วมมือกันในการเปลี่ยนแปลง ประกอบกิจกรรม หรือควบคุมสังคม โดยการกำหนดสถานการณ์ และ พฤติกรรมของกลุ่ม แล้วกระตุ้น ผลักดัน และประสานองค์การ ไปสู่จุดมุ่งหมาย (Bass, 1985; DuBrin, 1998; Halpin, 1966)

ผู้นำเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีความสามารถในการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุผลสำเร็จและประสบความสำเร็จได้ มีบทบาทแสดงการติดต่อสื่อสารและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชา สามารถจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม มีส่วนทำให้เกิดวิสัยทัศน์ขององค์การและผู้ร่วมงาน และเป็นผู้ที่สามารถใช้อำนาจอิทธิพลต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อนำกลุ่มประกอบกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งด้วย (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544; วิจิตร วรุตบางกูร, 2526)

ความหมายของภาวะผู้นำ

คำว่า “ภาวะผู้นำ” ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Leadership” ในภาษาไทยก็มีผู้บัญญัติศัพท์ไว้หลายคำ เช่น ความเป็นผู้นำ การเป็นผู้นำ และประมุขศิลป์ เป็นต้น สำหรับความหมายของภาวะผู้นำ ได้มีผู้ให้ไว้ดังนี้

ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ เป็นการกระทำที่มีอิทธิพลจูงใจให้ผู้อื่นร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อให้งานสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือเป็นศิลปะแห่งการกระทำของบุคคลเพื่อให้ได้รับสิ่งที่ต้องการและทำให้ผู้อื่นรู้สึกชอบในตัวเอง โดยที่ผู้นำใช้อำนาจอิทธิพลในการโน้มน้าวสมาชิกกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จ แต่เป็นการใช้อำนาจที่ไม่ได้เกิดจากการบังคับ และสิ่งที่แสดงถึงอิทธิพลในการสั่งการ เป็นการประสานงานระหว่างสมาชิกในองค์การ เพื่อให้จุดมุ่งหมายขององค์การสำเร็จลุล่วงได้ ภาวะผู้นำเป็นพฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลหนึ่งที่จะชักนำกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน เป็นความสามารถที่จะสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนบุคคล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ (DuBrin, 1998; Johnson, 1991; Tead, 1935; Wagner and Hollenbeck, 1995)

ภาวะผู้นำเป็นลักษณะพิเศษที่บุคคลหนึ่งมีความสามารถที่จะมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น เมื่อมีสถานการณ์เอื้ออำนวยและบุคคลอื่นยอมรับ เป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลอย่างมีศิลปะ และอำนาจหน้าที่กับผู้อื่นหรือผู้ได้บังคับบัญชา โดยใช้สัมพันธภาพ ความสามารถในการชักจูง และกระบวนการติดต่อซึ่งกันและกัน เพื่อปฏิบัติและอำนวยความสะดวกให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งเอาไว้ (ทวี วงศ์พุด, 2542; ดวงพร ศรีจันทวงศ์, 2540; อารี เพชรพุด, 2530)

แนวคิดและทฤษฎีผู้นำ

ภาวะผู้นำเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจและนำไปศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวาง เริ่มมีการนำคำว่า “ภาวะผู้นำ” มาใช้เมื่อประมาณ 200 ปีที่แล้ว แนวคิดส่วนมากจะให้ความหมายที่บ่งบอกความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เป็นผู้นำกับผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชา (Yukl, 1998) สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ เริ่มขึ้นอย่างจริงจังเมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 20 ปัจจุบันมีการแบ่งแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำออกเป็นหลายแบบ ผู้วิจัยสรุปและแบ่งประเภทของการศึกษาภาวะผู้นำออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ทฤษฎีเชิงคุณลักษณะ (Traits Model)
2. ทฤษฎีเชิงพฤติกรรม (Behavioral Model)
3. ทฤษฎีเชิงสถานการณ์ (Contingency / Situational Model)

1. ทฤษฎีเชิงคุณลักษณะ (Traits Model)

เป็นการศึกษาถึงคุณลักษณะและทักษะของผู้นำ ที่ประกอบด้วยคุณลักษณะทางกายภาพ เช่น ส่วนสูงหรือลักษณะภายนอกที่ปรากฏ บุคลิกภาพ สมรรถนะ เช่น สถิติปัญญา ความคล่องในการพูด เป็นต้น

Stogdill (Stogdill, cited in Yukl, 1998) ได้จำแนกคุณลักษณะของผู้นำออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

- 1) คุณลักษณะทางกายภาพ (Physical characteristics) ได้แก่ อายุ ส่วนสูง รูปร่าง และน้ำหนัก
- 2) ภูมิหลังทางสังคม (Social background) โดยผู้นำส่วนมากมักจะเป็นผู้มีการศึกษาสูง และมีสถานภาพทางสังคมที่ดี
- 3) สถิติปัญญา (Intelligence) โดยผู้นำส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีความรู้ดี มีคลยพินิจ พุดจาคล่องแคล่ว และมีความสามารถสูง
- 4) บุคลิกภาพ (Personality) ผู้นำมักเป็นผู้มีความกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความซื่อสัตย์
- 5) คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน (Task-oriented characteristics) โดยผู้นำมักจะเป็นผู้มีความต้องการความสำเร็จ มีความรับผิดชอบสูง มีความคิดริเริ่ม และมุ่งมั่นต่อการทำงาน เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จ
- 6) คุณลักษณะทางสังคม (Social characteristics) คือผู้นำจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมด้วยความกระตือรือร้น มีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพและให้ความร่วมมือกับผู้อื่น

2. ทฤษฎีเชิงพฤติกรรม (Behavioral Model)

การศึกษาพฤติกรรมของผู้นำ สามารถแบ่งแยกระหว่างผู้นำที่มีประสิทธิผลและไม่มีประสิทธิผลออกจากกันได้ โดยยังไม่คำนึงถึงสถานการณ์ที่ผู้นำเผชิญอยู่ เป็นการศึกษาถึงวิถีทางการนำและการใช้อำนาจ เป็นแบบแผนพฤติกรรมที่ผู้นำใช้เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ การศึกษาเชิงพฤติกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษาของมหาวิทยาลัยไอโอวา มหาวิทยาลัยโอไฮโอ และมหาวิทยาลัยมิชิแกน

1) การศึกษาของมหาวิทยาลัยไอโอวา (University of Iowa Studies)

นักวิจัยทำการทดลองและสังเกตผลกระทบที่เกิดจากแบบพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ผู้นำ จำแนกแบบของภาวะผู้นำและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ตาม ได้เป็น 3 รูปแบบดังนี้คือ

1. ผู้นำเผด็จการ (Authoritarian leader)
2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic leader)
3. ผู้นำแบบปล่อยตามสบาย (Laissez-faire leader)

2) การศึกษาของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ (The Ohio State Leadership Studies)

ทีมนักวิจัยของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ ได้ศึกษาและจำแนกพฤติกรรมภาวะผู้นำออกเป็น 2 มิติ โดยใช้แบบสอบถามในการศึกษาพฤติกรรม ให้ผู้ได้บังคับบัญชาอธิบายพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาของตนเอง ผลการศึกษาสรุปได้ว่า พฤติกรรมของผู้นำ สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 มิติ คือ มิติแบบมุ่งคน และมิติแบบมุ่งงาน (Halpin, 1966)

1) ผู้นำแบบมุ่งคน (Consideration)

ผู้นำจะแสดงความเป็นมิตรและห่วงใยต่อผู้ได้บังคับบัญชา ให้การสนับสนุนและสนใจในสวัสดิภาพการทำงาน พฤติกรรมที่แสดงออก เช่น รับฟังปัญหาและความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ ให้คำปรึกษาแนะนำ และปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเสมอภาคกัน

2) ผู้นำแบบมุ่งงาน (Initiating structure)

ผู้นำลักษณะนี้จะระบุหรือกำหนดบทบาทการทำงานของตนและผู้ได้บังคับบัญชาไว้อย่างเด่นชัด เพื่อมุ่งสู่การบรรลุผลสำเร็จของงานตามเป้าหมาย พฤติกรรมผู้นำที่แสดงออก เช่น จับผิดการทำงาน รักษามาตรฐานการทำงานอย่างเคร่งครัด ค้นหาแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา และมุ่งให้ผู้ได้บังคับบัญชาใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงาน เป็นต้น

พฤติกรรมผู้นำทั้งสองมิตินี้ เป็นอิสระจากกัน ผู้นำอาจจะมีความประพฤติแบบมุ่งงานสูงหรือมุ่งคนสูงแบบใดแบบหนึ่ง หรือมีพฤติกรรมสูงหรือต่ำทั้งสองมิติ

3. การศึกษาภาวะผู้นำของมหาวิทยาลัยมิชิแกน

มหาวิทยาลัยมิชิแกน ทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำในลักษณะที่คล้ายคลึงกับการศึกษาของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำ

กระบวนการกลุ่ม และผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม ผลการศึกษาแบ่งพฤติกรรมภาวะผู้นำเป็น 3 แบบ ดังนี้ คือ

1) พฤติกรรมแบบมุ่งงาน

ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะมุ่งงานในหน้าที่ของตน ซึ่งแตกต่างจากงานของผู้ใต้บังคับบัญชา เช่น การวางแผน การจัดตารางการทำงาน ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนด้านทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2) พฤติกรรมแบบมุ่งสัมพันธ์

ผู้นำที่มีประสิทธิผล จะปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นมิตร เข้าใจปัญหา สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือด้วยความจริงใจ เห็นคุณค่าและความสำคัญของผู้ใต้บังคับบัญชา แสดงความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน ช่วยพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพ

3) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม

ผู้นำในลักษณะนี้จะใช้วิธีควบคุมการทำงานแบบเป็นกลุ่มมากกว่าเป็นรายบุคคล ผู้นำจะแสดงบทบาทการส่งเสริมความร่วมมือในการทำงาน โดยให้การสนับสนุนด้านต่างๆ และให้ข้อเสนอแนะในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้กลุ่มแก้ปัญหาความขัดแย้งและตัดสินใจร่วมกัน

3. ทฤษฎีเชิงสถานการณ์ (Contingency / Situational Model)

มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์และพฤติกรรมของผู้นำ กล่าวคือ รูปแบบของผู้นำจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ ผู้นำคนหนึ่งอาจมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านตัวบุคคล เวลา และสภาพแวดล้อม

1) ทฤษฎีเชิงสถานการณ์ของฟีเดเลอร์ (Fiedler's Contingency Theory)

แนวคิดนี้เสนอสถานการณ์หลัก 3 ประการที่สามารถเอื้ออำนวยหรือไม่เอื้ออำนวยต่อการเป็นผู้นำ ซึ่งประกอบด้วย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและสมาชิก (Leader-member relation)

2. โครงสร้างของงาน (Task structure)

3. อำนาจตามตำแหน่ง (Position power)

2) ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงวิถีทาง-เป้าหมาย (Path-Goal Theory)

ทฤษฎีนี้จำแนกพฤติกรรมผู้นำออกเป็น 4 แบบ คือ

1. ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive leadership)

2. ภาวะผู้นำแบบชี้แนะ (Directive leadership)

3. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative leadership)

4. ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ (Achievement-oriented leadership)

3) ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ Hersey-Blanchard (Hersey and Blanchard's Situational Leadership Theory)

เป็นทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ได้รับการพัฒนาโดย Hersey และ Blanchard ในปี 1977 พัฒนาทฤษฎีโดยใช้แนวคิดการศึกษาวิจัยของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ ที่แบ่งพฤติกรรมผู้นำออกเป็น 2 มิติ (สร้อยตระกูล ธรรมานะ, 2542) คือ พฤติกรรมแบบมุ่งงานและแบบมุ่งการรักษาสัมพันธภาพ

แนวคิดนี้เป็นการนำเสนอการใช้รูปแบบภาวะผู้นำที่แตกต่างกัน ตามวุฒิภาวะของผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคน ทั้งวุฒิภาวะด้านการทำงาน (Job maturity) ซึ่งหมายถึงการมีทักษะและความสามารถเหมาะสมกับงาน และวุฒิภาวะทางด้านจิตวิทยา (Psychological maturity) ซึ่งหมายถึงการมีความมั่นใจในตนเองและยอมรับนับถือตนเอง (Yulk, 1998) โดยผู้นำต้องมีการประเมินความพร้อมหรือวุฒิภาวะของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อเลือกใช้รูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสม วุฒิภาวะหรือระดับความพร้อมจึงรวมถึงความสามารถ ความเต็มใจปฏิบัติและความเชื่อมั่นในตนเองของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล

แนวคิดนี้แบ่งภาวะผู้นำออกได้เป็น 4 แบบ มีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้ (Hersey and Blanchard, 1977 cited in Johnson, 1991))

1) แบบบอกงาน (Telling style – S1) หรือแบบที่ผู้นำมุ่งงานสูง / มุ่งความสัมพันธ์ต่ำ เป็นแบบที่ผู้นำใช้ภาวะผู้นำที่บ่งการอย่างมาก ผู้นำมีการชี้แนะและนิเทศงานอย่างใกล้ชิด อธิบายให้ทราบถึงบทบาทและขั้นตอนในการทำงาน ว่าต้องทำอะไร ทำอย่างไร ผู้นำแสดงออกอย่างชัดเจนถึงการกำหนดทิศทางเกี่ยวกับวิธีการที่จะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

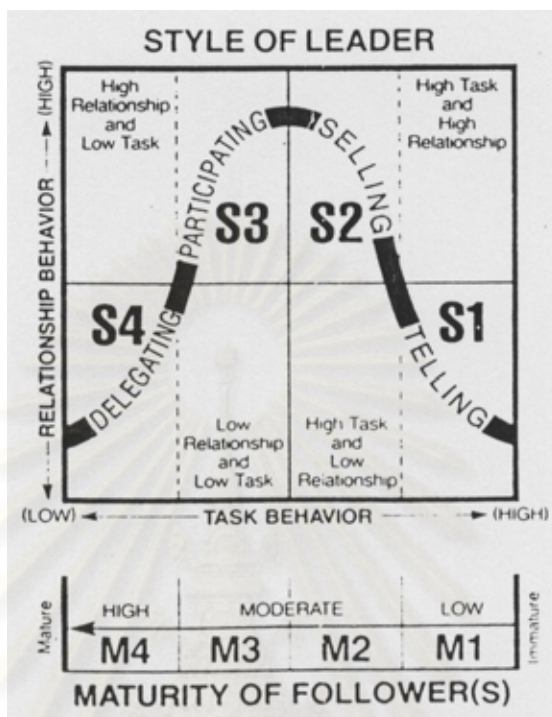
2) แบบขายความคิด (Selling style – S2) หรือแบบที่ผู้นำมุ่งงานสูง / มุ่งสัมพันธ์สูง เป็นแบบที่ผู้นำให้ความสำคัญกับงานและบุคคลเท่าๆ กัน เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารแบบสองทาง เพื่อชี้แนะบทบาทในการทำงานที่เหมาะสม มีการกำหนดทิศทางการทำงานสนับสนุนความต้องการของผู้ร่วมงาน แต่จะมีการชักจูงผู้ร่วมงานด้วยการขายความคิดให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตาม รวมถึงการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ก่อนการตัดสินใจ

3) แบบมีส่วนร่วม (Participating style – S3) หรือแบบที่ผู้นำมุ่งงานต่ำ / มุ่งความสัมพันธ์สูง เป็นแบบที่ผู้นำมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ด้วยการให้ข้อมูลข่าวสาร ให้คำแนะนำในการพัฒนาตนเอง และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ร่วมงานเกิดความต้องการในการทำงานมากขึ้น มีการใช้ข้อมูลและการใช้การสื่อสารเพื่อการตัดสินใจร่วมกัน

4) ผู้นำแบบมอบหมายงาน (Delegating style – S4) หรือแบบที่ผู้นำมุ่งงานต่ำ / มุ่งความสัมพันธ์ต่ำ เป็นแบบที่ผู้นำมีการชี้แนะและการสนับสนุนต่อผู้ร่วมงานน้อย ผู้นำช่วยกำหนดทิศทางการทำงานเพียงเล็กน้อย แต่จะมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานรับผิดชอบไปทำ

แผนภาพแสดงภาวะผู้นำตามทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ Hersey-Blanchard

(Johnson, 1991)

ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำพบว่า มีปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาบุคคลสู่ความเป็นผู้นำในรูปแบบต่างๆ ปัจจัยที่ผู้วิจัยพบว่าสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ มีดังต่อไปนี้

1. ลำดับการเกิด (Order of Birth)

แนวคิดของ Alfred Adler กล่าวถึงวิถีชีวิต (Style of Life) ว่าหมายถึง แบบแผนในการดำเนินชีวิตของบุคคล ซึ่งไม่มีใครเหมือนคนอื่นเลย เป็นบุคลิกภาพเฉพาะตัว แอ็ดเลอร์เชื่อว่าลำดับการเกิดมีผลต่อวิถีชีวิต โดยลำดับการเกิดร่วมกับทัศนคติและค่านิยมของพ่อแม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจะมีผลต่อประสบการณ์ของเด็ก ทำให้เกิดการสร้างวิถีชีวิตในรูปแบบที่แตกต่างกัน

(ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2539 ; นพมาศ อึ้งพระ(ธีรเวคิน), 2546)

ลูกคนแรก เป็นลูกคนเดียวในช่วงระยะเวลาหนึ่ง พ่อแม่ทุ่มเทความรักความสนใจให้ เมื่อน้องมาแทนที่จึงต้องต่อสู้กับน้องเพื่อช่วงชิงความรักความสนใจคืนมา ฝึกฝนตนเองให้แยกตัว ต่อสู้เพื่อความอยู่รอด มีลักษณะบุคลิกภาพเป็นผู้นำ มีอำนาจ ดำรงทัศนคติและศีลธรรมของครอบครัว

ลูกคนกลาง มีการแข่งขันสูงและมีวิถีชีวิตที่ไม่ชัดเจน นำไปสู่ Achievement oriented เพื่อการพิสูจน์ว่าตนดีกว่าพี่ อาจประสบความล้มเหลว หากตั้งเป้าหมายไม่เหมาะสม

ลูกคนเล็ก เป็นทารกในครอบครัว มีความรู้สึกน้อย ขาดอิสระ เพราะมีพี่ที่เข้มแข็งกว่าตน พ่อแม่มักจะตามใจจนเกินไป ทำให้กลายเป็นคนที่พึ่งคนอื่นอย่างมาก ต้องให้คนอื่นดูแลและปกป้องตลอดเวลา

ลูกคนเดียว ไม่มีคู่แข่ง ได้รับการประคบประหงม อาจทำให้ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และพึ่งพิงผู้อื่น

ลำดับการเกิด นับเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อลักษณะนิสัยของผู้นำ ในแง่กระบวนการสังคมและการถ่ายทอดลักษณะนิสัย จะพบว่า บุคคลแต่ละคนจะได้รับการยอมรับจากบิดามารดาไม่เหมือนกัน บุตรคนแรก เป็นสิ่งใหม่สำหรับบิดามารดา ทำให้ได้รับการดูแลใกล้ชิด แม้เมื่อมีน้องก็ยังถูกมองว่าสำคัญ เพราะจะมีพัฒนาการต่างๆก่อนคนอื่น นอกจากนี้ มักจะถูกมอบหมายให้ปกป้องดูแลน้อง บิดามารดาจะกำหนดบทบาทบุตรคนแรกแตกต่างไปจากบุตรคนอื่น ในแง่ความสัมพันธ์กับพี่น้องในวัยเด็ก พี่จะมีร่างกายโตกว่าน้อง เมื่อเกิดการขัดแย้งจะแสดงลักษณะความก้าวร้าวได้มากกว่าน้อง (ณรงค์ สินสวัสดิ์, 2537)

แอ็ดเลอร์เชื่อว่าเนื่องจากลูกคนแรกได้สูญเสียอำนาจเมื่อน้องคนรองเกิด จึงชดเชยสิ่งที่สูญเสียไปโดยการพยายามสร้างความสำเร็จในชีวิตที่โดดเด่น มีความต้องการเอาชนะคนอื่น และต้องการควบคุมคนอื่น ดังนั้นเราจึงคาดเดาได้เลยว่าลูกคนแรกจะต้องประสบความสำเร็จทางวิชาการและประสบความสำเร็จในกิจกรรมอื่นๆ เป็นผู้นำในสังคม (นพมาศ อึ้งพระ(ธีรเวทิน), 2546)

ผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าลำดับการเกิดในครอบครัวมีอิทธิพลต่อลักษณะบุคลิกภาพและพฤติกรรมของวัยรุ่น Fuhrmann (Fuhrmann, 1990 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2539) ศึกษาพบว่า ลูกคนแรก มักจะมีลักษณะมุ่งความสำเร็จ (Achievement oriented) มักเข้าสังคมได้ดี มีความมั่นใจในตนเองสูง แต่ลูกคนแรกก็มักจะมีควมวิตกกังวลสูงกว่าลูกคนหลังๆ ผลการวิจัยชี้ว่า การที่ลูกคนแรกมีลักษณะเด่นเป็นเพราะพ่อแม่จะให้ความสนใจมากกว่า มีความคาดหวังสูงกว่า พ่อแม่ มักจะให้ลูกคนแรกเป็นต้นแบบของน้องๆ มักปรากฏด้วยว่า จำนวนคนที่จบปริญญาเอกมักเป็นลูกคนแรกมากที่สุด ส่วนลูกคนที่เกิดหลังๆ จะมีปัญหามากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกคนกลาง จะเหมือนกับเด็กที่ถูกทิ้งอยู่ตรงกลาง เพราะความคาดหวังอยู่กับลูกคนแรก และความเอ็นดูอยู่กับลูกคนสุดท้าย แต่หลายๆ กรณีก็พบว่า ลูกคนกลางเป็นคนที่เข้าสังคมได้ดี เพราะเด็กพยายามปรับตัวมากกว่า

ผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่า ลำดับการเกิดในครอบครัวมีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำ เช่น Stewart (Stewart, 1977 อ้างถึงในณรงค์ สินสวัสดิ์, 2537) ทำการศึกษาผู้ได้รับตำแหน่งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาพบว่า เป็นบุตรคนแรกสูงถึง 17 คน จาก 44 คน และ Redmond (1995) ได้ศึกษาผู้นำ

ระดับสูงที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานในสหรัฐอเมริกา จำนวน 10 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นบุตรคนแรก หรือบุตรคนเดียวของครอบครัวซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นบุตรคนแรกเช่นกัน ส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูในวัยเด็กอย่างอบอุ่น และพบว่า 8 ใน 10 คน เคยทำหน้าที่เป็นหัวหน้าชั้นเรียน เรียนรู้การรับผิดชอบและนำหน้าคนอื่น นอกจากนี้ Harm (1988) ได้ทำการวิเคราะห์หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล มีผู้ตอบแบบสอบถาม 207 คน ซึ่งใช้การรวบรวมข้อมูล และการสัมภาษณ์ ผลการสืบค้นลักษณะของผู้นำทางการพยาบาล คือ เป็นเพศหญิง เป็นบุตรคนแรก ได้รับการสนับสนุนจากบิดามารดา ผลการศึกษาเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีหรือโทมากกว่า 3.00 และมีการวางแผนในการศึกษาต่อ เลียนแบบภาวะผู้นำจากบิดาและมารดาแต่เลียนแบบบุคลิกลักษณะและอารมณ์ของบิดามากกว่ามารดา มีความอบอุ่นในครอบครัว มีความคาดหวังให้มีภาวะผู้นำในสามีและบุตร มีบทบาทในองค์การนักศึกษาขณะศึกษาในโรงเรียนและวิทยาลัย

แต่สำหรับในผู้นำซึ่งเป็นวัยรุ่น ผู้วิจัยไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับลำดับการเกิดว่ามีผลต่อรูปแบบของภาวะผู้นำโดยเฉพาะ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าลำดับการเกิดกับรูปแบบของภาวะผู้นำจะมีความสัมพันธ์กันในรูปแบบใด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic achievement)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic achievement) หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมหรือการสอน (ทิพวรรณ กมลพัฒนานันท์, 2543)

ผลการเรียนเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความฉลาดและระดับสติปัญญา การเป็นผู้มีสติปัญญาดีเป็นลักษณะสำคัญของการเป็นผู้นำ เพราะการมีสติปัญญาดี รอบรู้ หมายถึงความสามารถที่จะมองเห็นปัญหา สาเหตุ และวิธีการแก้ไข ผู้นำที่มีสติปัญญาสูงจะได้เปรียบในหลายๆ ด้าน (ณรงค์สินสวัสดิ์, 2537) ผลการเรียนที่ปรากฏในสถานศึกษาของวัยรุ่น เป็นสิ่งที่ทำให้เขาเหล่านั้นได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อน มีความมั่นใจในความสามารถของตน Tead (1935) กล่าวว่า ถ้าคนสามารถพิสูจน์ให้ผู้อื่นเห็นว่า เขาเหนือกว่าคนอื่น ๆ เมื่ออยู่ในวัยเด็กแล้ว เขาก็มักจะรักษาความสามารถเหนือคนอื่นไว้ตลอด

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลต่อจิตใจของวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นมักจะประเมินความสามารถทางสติปัญญาของตนเองจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้และมักจะเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกลุ่มเพื่อนในโรงเรียน

วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะรับรู้ว่าคุณภาพตนเองไม่มีความสามารถ ส่งผลให้วัยรุ่นไม่มีความพยายามที่จะทำสิ่งนั้นๆ ต่อไป โดยมักอ้างเหตุผลว่า “ฉันทำได้ไม่ดี” เสมอ ตรงกันข้าม หากวัยรุ่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี วัยรุ่นจะรับรู้ว่าคุณภาพตนเองมีความสามารถในการทำสิ่งนั้นๆ ได้ดี วัยรุ่น

จะมีความสนใจและมีความพยายามที่จะทำสิ่งนั้นจนสุดความสามารถและพยายามขวนขวายต่อไป ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยให้เหตุผลว่า “ฉันต้องการทำงานนี้เพราะฉันชอบและฉันก็ทำได้ดี” ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมให้ผลการเรียนดียิ่งๆ ขึ้นไป (Dusek, 1987)

สอดคล้องกับที่ Hurlock (1978) ได้กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีจะรับรู้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถ เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนและสังคม ทำให้เกิดการมองตนเองในทางบวก และนำทำให้มีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

จากการศึกษาของ Mason, Adams and Blood (Mason et al., 1968 cited in Hurlock, 1978) พบว่า วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมากหรือต่ำมากมักจะมีการปกป้องตนเองดังนี้ คือ วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมากมักจะได้รับรู้ตนเองว่าตนเองเหนือกว่าผู้อื่น เก่งกว่าในทุกๆ ด้าน และต้องทำตัวให้เป็นเลิศตลอดเวลา ส่วนวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมากมักจะทำปกป้องตนเองโดยการก่อกวนผู้อื่นเพื่อให้รู้สึกว่ามีคนหันมาสนใจตนเอง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นผลมาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสิ้น ตรงกันข้ามกับวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปกติหรือสูงกว่าปกติเล็กน้อย จะเป็นวัยรุ่นที่สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ประสบความสำเร็จในการเรียน และมีมุมมองทางสังคม บุคคลและเหตุการณ์ในทางบวก มีการแสดงออกที่ผู้อื่นสามารถยอมรับได้ เนื่องจากวัยรุ่นเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องป้องกันตนเองจากความกดดันใดๆ

สำหรับในประเทศไทย ดวงพร ศรีจันทร์วงศ์ (2540) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาและสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย กับภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 จำนวน 320 คน ผลการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำ อายุ รายได้ครอบครัว การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาและสภาพแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ

จากการค้นคว้า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน่าจะส่งผลต่อการมีภาวะผู้นำของวัยรุ่น โดยวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี น่าจะมีภาวะผู้นำสูง ส่วนวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำน่าจะมีภาวะผู้นำต่ำ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะมีผลต่อภาวะผู้นำของวัยรุ่นในรูปแบบใด

3. บุคลิกภาพ (Personality)

บุคลิกภาพมีความหมายกว้างและเป็นที่ยอมรับกันได้มากมายหลายทาง นักวิชาการและนักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้คำนิยามไว้หลายอย่าง ผู้วิจัยสรุปความหมายของบุคลิกภาพได้ดังนี้

บุคลิกภาพ คือ แบบแห่งลักษณะของบุคคล และวิธีการแสดงออกซึ่งกำหนดการปรับตัวตามแบบฉบับของแต่ละบุคคล หรือหมายถึงการกระทำทั้งหมดหรือแบบของพฤติกรรมทั้งหมด

ของอินทรีย์ ที่ได้รับมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม เป็นผลของปฏิกริยาร่วมระหว่างส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ ความคิด ลักษณะนิสัย อารมณ์ความรู้สึก และองค์ประกอบด้านร่างกาย บุคลิกภาพ ประกอบด้วยสองมิติ (Dimension) คือ มิติที่มักแยกตัวเองเมื่อเกิดความกดดันทางอารมณ์ หรือเรียกว่า การเก็บตัว (Introversion) และมิติที่ชอบเข้าสังคมและชอบมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ที่เรียกว่า การเปิดเผย (Extraversion) (Eysenck, 1971; Hilgard, 1957; Jung, 1939)

นอกจากนี้ บุคลิกภาพ ยังหมายถึง แบบแผนของร่างกายกับจิตใจที่กำหนดทิศทางของพฤติกรรมในการรับรู้และตอบสนองในแนวนั้นๆ หรือหมายถึง ลักษณะปรากฏภายนอกและลักษณะภายในของบุคคล ตั้งแต่รูปร่าง หน้าตา กิริยาทางเจตคติ แรงจูงใจ สติปัญญา ความคิดเห็นความสามารถ ลักษณะประจำตัว และความรู้สึกที่บุคคลมีต่อประสบการณ์ บุคลิกภาพ คือ หมวดยุทธ์ของลักษณะต่างๆ ที่รวมกันและแสดงลักษณะหรือเอกลักษณ์ที่เป็นเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งมีผลต่อบุคคลนั้นในด้านการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และต่อการแสดงพฤติกรรม (เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้วและไพบูลย์ เทวรักษ์, 2542; วารุณี ธนวราพิช, 2534; สุชา จันท์ธอม, 2536; โสภา ชาติมันน์, 2536)

แนวคิดและทฤษฎีบุคลิกภาพ

Jung (1939) แบ่งประเภทของบุคลิกภาพเป็น 2 แบบตามความสนใจที่หันเข้าหาตัว (Introvert) หรือออกจากตัว (Extravert) ซึ่งในประเทศไทย กันยา สุวรรณแสง (2533) ได้สรุปลักษณะบุคลิกภาพทั้งสองแบบของ Jung ไว้ดังนี้

แบบที่ 1 บุคลิกภาพหันเข้าหาตัว หรือแบบเก็บตัว (Introvert Personality) เป็นลักษณะบุคคลที่ไม่ชอบการเข้าสมาคมหรือการแสดงออก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของกิริยาท่าทาง ความคล่องตัวในการกระทำหรือพูดก็ตาม ไม่ชอบสังคม ไม่ชอบการมีเพื่อนมากๆ ยึดมั่นในความรู้สึกของตนเอง ชอบอยู่ตามลำพัง มีลักษณะขริม แสดงออกช้า เยือกเย็น

แบบที่ 2 บุคลิกภาพแบบเปิดเผย (Extravert Personality) เป็นลักษณะบุคคลที่ชอบการแสดงออก ไม่ว่าจะในเชิงคำพูดหรือกิริยาท่าทางก็ตาม จะมีความคล่องตัวสูง เปิดเผย คบง่าย เป็นกันเอง รู้จักคนง่าย

บุคลิกภาพเป็นแบบแห่งลักษณะบุคคลและวิธีการแสดงออกซึ่งกำหนดการปรับตัวตามแบบฉบับของแต่ละบุคคล (Hilgard, 1957) ส่วนพฤติกรรมเป็นการกระทำหรือกิจกรรมที่ปรากฏออกมาทางร่างกาย ซึ่งรวมถึงทุกอย่างที่เป็นการกระทำภายนอกและภายใน ตลอดจนกระบวนการทางอารมณ์และกิจกรรมทางจิตใจที่แสดงออกให้เห็นได้ชัดเจน

จากทฤษฎีบุคลิกภาพของ Carl G. Jung กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนนั้นกำลังเดินทางอยู่ในกระแสวิวัฒนาการเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้สูงส่ง เหมาะสม มันคงยิ่งขึ้นแต่ละบุคคลมุ่งจะพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองไปสู่ภาวะความเป็นคนเต็มโดยสมบูรณ์ (Self Actualized Person)

Jung เปรียบเทียบชีวิตและบุคลิกภาพของคนแต่ละคนเสมือนการเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางอันสมบูรณ์แบบ (ศรีเรือน แก้วกังวาล , 2539)

บุคลิกภาพมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้บุคคลบรรลุความสำเร็จในอาชีพการงานต่าง ๆ บุคคลดัดแปลงแต่งปรุงปฏิกริยาส่วนรวมของเขา เพื่อให้บุคลิกภาพของเขานำความสำเร็จมาให้ตามความปรารถนา ถ้าลองพิจารณาดูให้ดีแล้ว คนทุกคนตกอยู่ในขบวนการวิธิตดแปลงแต่งปรุงบุคลิกภาพอยู่แทบทุกคาบแห่งชีวิต ร่างกายของคนพัฒนาขึ้นเพื่อให้คนสามารถทำงานในหน้าที่ที่ต้องเปลี่ยนไปตามวัยนั้นใด บุคลิกภาพของคนก็ต้องพัฒนาขึ้นให้เหมาะสมแก่สถานการณ์แวดล้อมนั้นนั้นพัฒนาการของบุคลิกภาพเป็นผลซึ่งเกิดจากการเรียนรู้และการฝึกในทุก ๆ ด้าน ถ้าลองศึกษาบุคลิกภาพของบุคคลชั้นนำของโลกดู เช่น พระบาทสมเด็จพระปิยมหาราช พระพุทธเจ้า ประชานาธิปคิริสเวลท์ นโปเลียน จะเห็นว่า อำนาจดึงดูดของบุคลิกภาพของบุคคล เหล่านี้ประกอบขึ้นด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ได้สร้างขึ้นจนเป็นนิสัย ซึ่งในระยะต้นของชีวิต เขาได้ดัดแปลงแต่งปรุงกระสวนแห่งปฏิกริยาอยู่เสมอ แบบกระสวนอันไหนที่เห็นว่าไม่เหมาะสมและไม่นำความสำเร็จมาให้ก็ทิ้งเสียแล้วปรุงแต่งอันใหม่ ๆ ขึ้นมา (สถิต วงศ์สวรรค์ , 2544)

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า บุคลิกภาพมีอิทธิพลครอบคลุมกิจกรรมของมนุษย์ การศึกษาเรื่องบุคลิกภาพจะช่วยให้เข้าใจหรือคาดคะเนพฤติกรรมในอนาคตของบุคคลได้ บุคคลใดจะมีลักษณะบุคลิกภาพหรือพฤติกรรมอย่างไรในอนาคตย่อมเป็นผลสืบเนื่องมาจากบุคลิกภาพในปัจจุบันของบุคคลนั้น นั่นคือ บุคลิกภาพในวัยเด็กย่อมมีผลต่อเนื่องไปสู่บุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่ วัยที่สำคัญหรือถือเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตก็คือวัยรุ่น Hurlock (1978) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยแห่งการปรับตัว เป็นวัยแห่งปัญญา และเป็นวัยที่มีความเครียดทางอารมณ์ ดังนั้นถ้าได้ศึกษาและมีความเข้าใจเป็นอย่างดีเกี่ยวกับบุคลิกภาพของวัยรุ่นแล้ว ก็จะสามารถจัดรูปแบบการเรียนการสอนหรือการอบรมเลี้ยงดูให้เหมาะสมกับวัยรุ่น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมหรือใช้เป็นหลักประกอบการพิจารณาเลือกอาชีพให้เข้ากับลักษณะเฉพาะของวัยรุ่นแต่ละคนได้ด้วย

พฤติกรรมผู้นำที่ดีนั้นจะขึ้นกับคุณลักษณะของบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ เป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นคุณลักษณะของบุคลิกภาพของผู้นำ เป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อการเป็นผู้นำที่ดีด้วยเช่นกัน ซึ่งมีผลต่อการบริหารงาน ทั้งในด้านวิธีการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน และการติดต่อประสานงานอื่นๆ การศึกษาบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำอย่างไรนั้นจึงเป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจ Kroeger and Thuesen (1992) มีความเห็นว่าพฤติกรรมที่ผู้นำมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ รอบ ๆ ตัวนั้น เนื่องมาจากลักษณะบุคลิกภาพพฤติกรรมผู้นำที่ดีนั้นจะขึ้นกับคุณลักษณะของบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ๆ เป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นคุณลักษณะของบุคลิกภาพของผู้นำเป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเป็นผู้นำที่ดีด้วย เช่นกัน ซึ่งมีผลต่อการบริหารงานทั้งในด้านวิธีการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานและติดต่อประสานงานอื่น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำและบุคลิกภาพ ได้แก่ งานวิจัยของ Leuder (1986) ซึ่งศึกษาผู้บริหารระดับสูงในอเมริกาเหนือ จำนวน 100 คน โดยใช้ลักษณะทางจิตวิทยาและรูปแบบภาวะผู้นำ พบว่า ผู้จัดการศึกษา ผู้อำนวยการและอาจารย์ใหญ่ แสดงออกว่า พอใจลักษณะบุคลิกภาพแบบ ENTJ Leuder ยืนยันว่า ลักษณะบุคลิกภาพสามารถบอกรูปแบบภาวะผู้นำและพฤติกรรมการบริหารได้ และงานวิจัยของ Gardner and Martinko (1990) ซึ่งได้ศึกษาผู้บริหารโรงเรียนของรัฐบาลจำนวน 40 คน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่พอใจลักษณะบุคลิกภาพแบบ Sensing ,Thinking และ Judgement สำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่มีเกณฑ์การปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง จะพอใจลักษณะบุคลิกภาพแบบ ESTJ และ ISTJ ด้วยเหตุนี้ STJ จึงเป็นส่วนที่ใหญ่ที่สุดของผู้ที่มีเกณฑ์การปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง และยังพบอีกว่าลักษณะบุคลิกภาพแบบ ST และ SJ มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มนี้ การศึกษาวิจัยนี้สรุปว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคลิกภาพและการมีประสิทธิภาพของผู้บริหาร ส่วน Brown and DeCoster (1991) ระบุว่า บุคคลที่พอใจลักษณะบุคลิกภาพแบบ Intuition จะประสบความสำเร็จและได้คะแนนสูงในการเรียนวิชาที่เกี่ยวกับการสรุปแนวคิด และมีความคิดในภาพรวมดี จะเข้าใจเรื่องในระดับนโยบายดี นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ Silverthorne (2001) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพและผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพในสหรัฐอเมริกา, ไต้หวัน และประเทศไทย พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพทั้งห้าองค์ประกอบกับภาวะผู้นำในกลุ่มตัวอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา และพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 4 ใน 5 องค์ประกอบกับภาวะผู้นำในกลุ่มตัวอย่างประเทศไต้หวัน ส่วนในกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทย พบว่ามีเพียง 2 ใน 5 องค์ประกอบของบุคลิกภาพที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ แต่โดยสรุปแล้วงานวิจัยนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพมีความแตกต่างจากกลุ่มผู้นำที่มีประสิทธิภาพต่ำกว่า โดยกลุ่มผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะมีลักษณะบุคลิกภาพแบบเปิดเผย, มีการยอมรับนับถือ, มีความซื่อสัตย์สุจริต และมี การเปิดรับประสบการณ์มากกว่า แต่มีความหวั่นไหวทางอารมณ์น้อยกว่ากลุ่มผู้นำที่มีประสิทธิภาพต่ำกว่า และงานวิจัยของ Bradley และคณะ (2002) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและภาวะผู้นำในกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้สมัครรับราชการทหารของแคนาดา การศึกษาแบ่งเป็น 3 ระยะ โดยในระยะแรกเป็นการประเมินบุคลิกภาพจากการสัมภาษณ์ และการทดสอบจากศูนย์คัดเลือกทางการทหารของแคนาดา ระยะที่ 2 เว้นช่วง 6-9 เดือนต่อมา เป็นการประเมินลักษณะความเป็นผู้นำจากครูผู้สอนและเพื่อน และการประเมินตนเอง และระยะที่ 3 ใน 4 ปีต่อมา เป็นการประเมินบุคลิกภาพ ความสามารถในการเป็นผู้นำ และรูปแบบของผู้นำตามการรับรู้ของตนเอง พบว่า ลักษณะการใช้อำนาจ สมรรถนะทางกาย และความสามารถในการควบคุมตนเอง สามารถทำนายภาวะผู้นำได้ โดยสรุปผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ ส่วนงานวิจัยของ Judge และคณะ (2002) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ พบว่า มีความสัมพันธ์

ระหว่างภาวะผู้นำกับบุคลิกภาพด้านเปิดเผย, การเปิดรับประสบการณ์, การยอมรับนับถือ และ ความซื่อสัตย์ยุติธรรมและพบว่าบุคลิกภาพแบบเปิดเผยมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทั้งในแง่การ เกิดภาวะผู้นำและประสิทธิภาพของผู้นำด้วย

สำหรับในประเทศไทย ก็ได้มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับภาวะผู้นำ เช่นกัน ได้แก่ งานวิจัยของประดิษฐ์ ชัยปรีชา (2533) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับ พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพลศึกษา โดยใช้แบบวัดบุคลิกภาพ Gordon Personal Profile พิจารณาองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ความมีอำนาจอิทธิพล ความรับผิดชอบ ความมั่นคงทาง อารมณ์ และการเข้าสังคมและแบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำ Leader Behavior Description Questionnaire : LBDQ กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 435 คน ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพทั้ง 4 ด้านของ ผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้นำมิติกิจสัมพันธ์และมิติมิตรสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างบุคลิกภาพทั้ง 4 ด้าน กับพฤติกรรมผู้นำมิติกิจ สัมพันธ์และมิติมิตรสัมพันธ์ ได้ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .47 และ .48 ตามลำดับ ทดสอบแล้ว พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และบุคลิกภาพทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรม ผู้นำของผู้บริหารแต่ละมิติได้ และงานวิจัยของ วันทนา ถิ่นกาญจน์ (2539) ศึกษาสมรรถนะ ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ด้วยเทคนิคเดลฟาย โดยศึกษาเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดประเด็นในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ เป็นผู้นำทางการศึกษาพยาบาล การบริหารพยาบาล และปฏิบัติการพยาบาลจำนวน 21 คน ใช้ แบบสอบถามจำนวน 3 รอบ พบว่าสมรรถนะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาพยาบาล ศาสตร์ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 8 สมรรถนะ คือ บุคลิกภาพ ความรู้และสติปัญญา สมรรถนะ เชิงวิชาชีพ สมรรถนะเชิงบริหาร สมรรถนะเชิง จริยธรรม สมรรถนะเชิงการเมือง เศรษฐกิจและ สังคม สมรรถนะเชิงธุรกิจและการตลาด สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ อภินันท์ เวทอนุกุล (2542) ได้ทำการศึกษาลักษณะบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศจำนวน 578 คน เป็นเพศชาย 86.9% และหญิง 10.4% ใช้เครื่องมือ MBTI (แบบ F) ผลการศึกษาปรากฏว่า ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง

1) มีทัศนคติชอบลักษณะพื้นฐานความคิดในการรับรู้ข้อมูลต่างๆ แบบ Sensing คิดเป็นร้อยละ 95 และแบบ Intuition ร้อยละ 5.0 คิดเป็นสัดส่วน 19:1

2) มีทัศนคติในการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Thinking ร้อยละ 98.8 และ แบบ Feeling ร้อยละ 1.2 คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 99:1

3) มีลักษณะ Extraversion คิดเป็นร้อยละ 89.1 และ Introversion คิดเป็นร้อยละ 10.9 คิด เป็นสัดส่วน 8:1

4) มีการทำงานแบบ Judgement คิดเป็นร้อยละ 97.4 และแบบ Perception คิดเป็นร้อยละ 2.6 คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 32:1

ลักษณะบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่าชอบทัศนคติประเภท STJ คิดเป็นร้อยละ 91.7 ซึ่งเหมือนกับผู้บริหารสถานศึกษาเพศหญิงของมณฑลเสฉวน ประเทศจีนที่ชอบทัศนคติประเภท STJ คิดเป็นร้อยละ 70.6 แต่แตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ชอบทัศนคติประเภท STJ ร้อยละ 25.7 เท่านั้น ข้อมูลที่น่าสนใจคือ ผู้บริหารสถานศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาชอบทัศนคติประเภท NFJ,NFP,NTJ และ NTP มีจำนวนมากเกือบ 10 เท่า ของผู้บริหารสถานศึกษาในประเทศไทย

จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่าการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับภาวะผู้นำนั้นมักเป็นการศึกษาในผู้ใหญ่ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับภาวะผู้นำในวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่เชื่อมระหว่างวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ หากได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อการเป็นผู้นำแล้ว ย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการทำงานในวัยผู้ใหญ่

4. การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem)

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) ได้มีผู้ให้คำจำกัดความและความหมายของคำว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนี้

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) เป็นการประเมินคุณค่าของตนเอง โดยแสดงถึงทัศนคติทั้งการยอมรับและไม่ยอมรับตนเอง และเป็นการบ่งชี้ถึงความเชื่อที่บุคคลมีต่อตนเอง ในด้านความสามารถ ความสำคัญ การประสบความสำเร็จและการมีคุณค่า ซึ่งบุคคลอื่นสามารถรับรู้ได้จากคำพูดและพฤติกรรมที่แสดงออก เป็นความคิดทางบวกหรือ ทางลบที่บุคคลมีต่อตนเอง เมื่อบุคคลมีลักษณะเห็นคุณค่าในตนเองสูง ไม่ได้หมายความว่า ผู้นั้นดีเลิศ มีลักษณะยิ่งอวดดี ถูกเหยียดหยามบุคคลอื่น แต่หมายถึงบุคคลนั้นเคารพ ยอมรับนับถือตนเอง และมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งตรงกับความต้องการพื้นฐาน 5 ประการ ในขั้นที่ 4 คือ ความต้องการเห็นคุณค่า (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่มีความสำคัญและเข้าใจยากที่สุด เพราะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ มากมาย การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรัก และการเป็นเจ้าของ ความต้องการนี้ประกอบด้วยความนับถือตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถและได้รับการนับถือ และหากได้รับการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองขึ้นไปอีก ก็จะเข้าสู่ขั้นบรรลุสัจการแห่งตน (Self-actualization) ซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ (Coopersmith, 1981; Maslow, 1970; Rosenberg, 1979)

Maslow (1970) แบ่งการเห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การเห็นคุณค่าในตนเองจากการยอมรับของตนเอง คือ ความต้องการมีความเข้มแข็ง ความสำเร็จ ความสามารถเพียงพอในการทำสิ่งต่างๆ ความเชื่อมั่น และมีอิสระ
2. การเห็นคุณค่าในตนเองจากการยอมรับของคนอื่น คือ ความต้องการมีชื่อเสียง เกียรติยศ ตำแหน่ง ความรุ่งเรือง มีอำนาจเหนือผู้อื่น ได้รับการยอมรับ ความสนใจ มีความสำคัญหรือเป็นที่ชื่นชมของคนอื่น

กล่าวโดยสรุปการเห็นคุณค่าในตนเองคือ การประเมินคุณค่าของตนเองในด้านการมีความสามารถ ความสำคัญ การประสบความสำเร็จและการมีคุณค่า โดยแสดงถึงทัศนคติทั้งการยอมรับและไม่ยอมรับตนเอง

คุณลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน

เราอาจแบ่งบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง ออกได้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ โดยระดับการเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกันนี้ เป็นตัวกำหนดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมการแสดงออกทางสังคม ที่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกัน

1. คุณลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง

บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะเป็นคนที่มีความมุ่งหวังต่อความสำเร็จ และมีความพยายามสูง ใฝ่หาใจและเชื่อมั่นในความสามารถและการตัดสินใจของตนเอง มีความเข้าใจตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้ มองโลกในแง่ดี สามารถเข้าใจในผู้อื่น และใฝ่หาใจผู้อื่นได้ ชอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ไม่ยึดติดกับแนวคิดเดิม สามารถให้เหตุผลในสิ่งที่ตนคิดหรือกระทำได้อย่างชัดเจน มีความสุขกับการทำงาน โดยเฉพาะงานที่แปลกใหม่ หรือท้าทายความสามารถ กล้าแสดงออก เปิดเผย ชอบเข้าสังคม และสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ดี บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จึงเป็นผู้มีความสุขและสามารถปรับตัวต่อความเครียดได้ดี รักอิสระ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นฝ่ายชักนำคนอื่นมากกว่าจะเป็นเพียงผู้ตามหรือผู้ฟัง

บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง จะเป็นผู้ที่มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยศึกษาหาความรู้และเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาตนเองต่างๆ อยู่เสมอ เพื่อยกระดับการเห็นคุณค่าในตนเองให้สูงขึ้น เนื่องจากความรู้จะมีส่วนช่วยให้เกิดความสามารถในการแก้ไขข้อบกพร่องหรือสิ่งที่ผิดพลาดจากการปฏิบัติงาน และมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม (Coopersmith, 1981; Lindenfield, 2000)

2. คุณลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะมีทัศนคติต่อตนเองในด้านลบ มีความวิตกกังวลสูง จนอาจก่อให้เกิดอาการป่วยทางร่างกายอันเป็นผลมาจากจิตใจ มีความเห็นว่า

ตนเอง มีคุณค่า มีความสำคัญหรือมีความสามารถดีกว่าคนอื่น ชอบเป็นผู้รับฟัง ไม่กล้าคิดกล้าตัดสินใจหรือแสดงความคิดเห็น ยึดติดกับสิ่งเดิมที่ตนเองคุ้นเคย ไม่ชอบความเปลี่ยนแปลง เพราะเกรงกลัวต่อความเป็นไปในอนาคต บุคคลเหล่านี้จะสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ไม่ดี คิดว่าผู้อื่นไม่เอาใจใส่หรือสนใจตนเอง จึงมักชอบแยกตัว ไม่เข้าสังคม ขาดความเชื่อมั่นในความสำเร็จ เพราะจะจดจำแต่ประสบการณ์ที่เคยล้มเหลวในอดีต งานที่ปฏิบัติจึงขาดประสิทธิผล นอกจากนี้ยังหลีกเลี่ยงการเป็นผู้นำ โดยพยายามหาเหตุผลต่างๆ มาอธิบายข้อบกพร่องของตนเอง

3. คุณลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับกลาง

สำหรับบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับกลาง จะมีทัศนคติต่อตนเองในด้านดี แต่ไม่ดีที่สุด ความคิดหรือการแสดงออกจะมีลักษณะใกล้เคียงกับผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง

การเห็นคุณค่าในตนเอง ช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตไปในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทำให้รู้จักและเข้าใจในตนเอง รับผิดชอบต่อตนเองที่มีทั้งหมด เกิดความเชื่อมั่นและเคารพในสิ่งที่ตนเองกระทำ (Coopersmith, 1981) การเห็นคุณค่าในตนเองจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งเสริมให้บุคคลมีภาวะผู้นำได้

ในการเป็นผู้นำ มักได้จะรับการยอมรับจากผู้อื่นตามมา ซึ่งนำไปสู่ความมีเกียรติ เพิ่มความมั่นใจให้ตนเอง ทำให้บุคคลนั้นได้ใช้ความสามารถต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และหากบทบาทนั้นสำเร็จ ก็ยังได้รับการยอมรับและนับถือจากผู้อื่นเพิ่มขึ้นอีก เป็นแรงเสริมทางบวกทำให้เพิ่มความรู้สึกว่าตนมีคุณค่า จากการศึกษาเกี่ยวกับลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของมาสโลว์ โดยสำรวจจากบุคคลแต่ละช่วงอายุ พบว่าเด็กในช่วงวัยรุ่นให้ความสำคัญต่อความต้องการเห็นคุณค่า (Esteem Needs) สูงกว่าช่วงวัยอื่น และทางจิตวิทยาพัฒนาการ ระยะ วัยรุ่นยังเป็นระยะที่บุคคลพัฒนาเอกลักษณ์ (Identity) ของตนเอง มีความต้องการยอมรับจากบุคคลอื่นโดยเฉพาะเพื่อน วัยรุ่นจะมีการตรวจสอบและประเมินค่าตนเองทางด้านกายภาพ สังคมและอารมณ์ โดยดูจากบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและสังคมโดยรวมๆ รวมทั้งต้องการรู้สึกว่าชีวิตของตนมีคุณค่า (Erikson, 1968; Hurlock, 1973) ดังนั้นการศึกษาภาวะผู้นำและการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นจึงมีความสำคัญ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ได้แก่ งานวิจัยของ Bowers (1963) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับรูปแบบการบังคับบัญชา กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้างานชาย 17 คน และลูกน้องภายใต้บังคับบัญชาเพศชาย 330 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของหัวหน้างานยิ่งลดต่ำลงเท่าใด ก็ยิ่งคอยสอดส่องหาปัญหากับลูกน้องด้วยวัตถุประสงค์เพื่อที่จะยกระดับ

ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองให้สูงขึ้นมากกว่า เพื่อที่จะแก้ปัญหา และยิ่งหัวหน้ามีความรู้สึกนี้ต่ำเท่าไร ประสิทธิภาพในการรับรู้ทัศนคติของลูกน้องต่อตนเองก็ยิ่งด้อยลงเท่านั้น นอกจากนี้ในประเทศไทยยังมีงานวิจัยของ ศศิกานต์ ธนะโสธร (2528) ซึ่งได้ศึกษาผลของการมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าห้องต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ชายล้วนและหญิงล้วนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 56 คน แบ่งเป็นเพศชาย 28 คน และเพศหญิง 28 คน ให้นักเรียนตอบแบบวัดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิธ ฉบับนักเรียน (Coopersmith Self-Esteem Inventory – School Form) ทั้งก่อนและหลังการเข้าปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าห้อง 1 ภาคการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า เพศชายและหญิงมีคะแนนความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำและการเห็นคุณค่าในตนเองแล้ว การมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงน่าจะส่งผลต่อการมีภาวะผู้นำสูงด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาว่าการเห็นคุณค่าในตนเองจะมีความสัมพันธ์กับวัยรุ่นที่มีภาวะผู้นำสูงในลักษณะใด

5. เซวาน์อารมณ์ (Emotional Intelligence)

มีผู้ศึกษาด้านเซวาน์อารมณ์ได้ให้คำนิยามหรือความหมายของคำว่า เซวาน์อารมณ์ ไว้ต่างกักันดังนี้

เซวาน์อารมณ์ คือ ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ตระหนักรู้ในความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ไวต่อการรับรู้ด้านอารมณ์ สามารถแยกแยะประเมินค่าและสามารถแสดงอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง สามารถเรียนรู้และมีทักษะในการจัดการกับอารมณ์โดยติดตามกำกับควบคุมอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ได้ดีและมีสติปัญญามากขึ้น สามารถจัดการบุคลิกภาพ อารมณ์ สังคมและทักษะต่างๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จของบุคคลในการที่จะรับมือกับความต้องการและแรงกดดันของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสามารถใช้ข้อมูลเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์ต่อการนำไปสู่ความสุขและความอยู่รอด (Bar-on, 1997; Goleman, 1998; Mayer and Salovey, 1997)

สำหรับในประเทศไทย มีการให้ความหมายของเซวาน์อารมณ์ หรือ EQ (Emotional Quotient) ว่าคือ การเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง รู้จักควบคุมจัดการและแสดงออกทางอารมณ์ และใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสม ถูกกาลเทศะ ที่สำคัญคือ มองโลกในแง่ดี แก้ไขความขัดแย้ง โดยเฉพาะความเครียดที่เกิดขึ้นในจิตใจได้เป็นอย่างดี หรือหมายถึงการใช้ปัญญากำกับการแสดงอารมณ์ที่ออกมาให้มีเหตุผล สามารถให้กำลังใจตนเองในการที่จะเผชิญกับอุปสรรคและข้อขัดแย้งต่างๆ ได้อย่างไม่กับข้องใจ รู้จักขจัดความเครียดที่จะขัดขวางความคิด

ริเริ่มสร้างสรรค์อันมีค่าของตนได้ สามารถชี้นำความคิดและการกระทำของตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งในฐานะผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างมีความสุข จนประสบความสำเร็จในการเรียนความสำเร็จในอาชีพ ตลอดจนความสำเร็จในชีวิต เขาว่าอารมณ์เป็นสิ่งชี้ให้เห็นถึงความรู้เท่าทันในท่วงที และความเปลี่ยนแปลงในอารมณ์ของตนเองและคนอื่นที่สามารถประเมินเป็นช่วงค่าของตัวเองได้ อารมณ์สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลให้การกระทำของมนุษย์มีเหตุผลมากขึ้น ผิดพลาดน้อยลง ในความเป็นจริงชีวิตจะเป็นสุขได้ สำเร็จได้นั้น ผู้คนต้องมีทั้งเขาวนปัญญา และเขาวนอารมณ์ (ทศพร ประเสริฐสุข, 2542; เทอดศักดิ์ เดชคง, 2542; พระราชวรมุนี, 2542; วีรวัฒน์ ปันนิตามัย, 2542)

ลักษณะของผู้ที่มีเขาวนอารมณ์สูง มักเป็นผู้ที่รู้จักตนเอง รู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของตน รู้จุดเด่น-ด้อยในความเป็นตัวของตัวเอง สามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกและการแสดงออกของตนได้ ให้ถูกกับกาลเทศะ ปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี สามารถสร้างแรงจูงใจที่ดีและให้กำลังใจแก่ตนเอง มองโลกในแง่ดี ไม่ย่อระย่อหรือท้อถอยง่าย มีความคิดริเริ่ม สามารถเผชิญกับความคับข้องใจ และแก้ปัญหามากมาย ได้อย่างราบรื่น มีวิธีการจัดการความเครียดที่จะไปขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนได้ สามารถเป็นผู้นำและสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งที่บ้าน สถานศึกษา ที่ทำงาน และในสังคม มีสัมพันธภาพที่ดีกับคนรอบข้าง แสดงความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ตระหนักรู้ในความรู้สึกหรือความต้องการของผู้อื่นได้ดี สร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้ มีทักษะทางสังคมที่ดี ทั้งนี้เป็นผลจากพัฒนาการในขั้นแรกๆ ที่ทำให้ ผู้ที่มีเขาวนอารมณ์สูงสามารถเข้ากับผู้อื่นได้ดี มีมารยาท มีอารมณ์ขัน สามารถแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าต่างๆ ได้เป็นอย่างดี มีไหวพริบ สร้างความร่วมมือร่วมใจจากคนหลายฝ่ายได้ (ทศพร ประเสริฐสุข, 2542; วีรวัฒน์ ปันนิตามัย, 2542)

Patton (1998) ได้เสนอประโยชน์ที่เกิดจากการนำหลักเขาวนอารมณ์ ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและการทำงานในหน้าที่ประจำ ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาการด้านบุคลิกภาพของเด็ก เขาวนอารมณ์มีบทบาทสำคัญในการกำหนดบุคลิกภาพที่พึงปรารถนา สร้างวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เจริญสมวัยได้ดี
2. การสื่อสาร แสดงอารมณ์ ความรู้สึกของตนได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
3. การปฏิบัติงาน เขาวนอารมณ์เกื้อหนุนการยอมรับ ความคิดริเริ่ม ก่อให้เกิดการสร้างผลิตผลที่สนองเป้าหมาย ลดการลางาน ขาดงานหรือย้ายงาน เนื่องจากขัดแย้งระหว่างบุคคลลง
4. การให้บริการ เขาวนอารมณ์ก่อให้เกิดการทำความรู้จักลูกค้า รับฟังความต้องการของลูกค้าและตอบสนองได้ดี สร้างความจงรักภักดีในการใช้สินค้าและบริการของหน่วยงาน

5.การบริหารจัดการ เซวน์อารมณ์ช่วยส่งเสริมอัจฉริยภาพของความเป็นผู้นำ ที่มีศิลปะในการรู้จักใช้คนและครองใจคนได้ เปิดโอกาสให้ผู้บริการได้เรียนรู้และพัฒนาตน

6.การเข้าใจชีวิตของตนและของผู้อื่น เซวน์อารมณ์เป็นเรื่องของการศึกษาทำความเข้าใจตน การมองเข้าไปในตนก่อนทำความเข้าใจผู้อื่น เมื่อเข้าใจตน เข้าใจคนอื่น การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน จึงเป็นการมุ่งใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ อย่างสูงสุด ชีวิตครอบครัวก็จะมีความสุขด้วยความเข้าใจกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเซวน์อารมณ์และภาวะผู้นำ ในประเทศไทย ได้แก่ งานวิจัยของณัชชา เอื้อสิริมนต์ (2544) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่องเซวน์อารมณ์ของผู้นำในวงการธุรกิจประกันชีวิต กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารระดับผู้จัดการส่วนขึ้นไป จากบริษัทประกันชีวิตในกรุงเทพมหานคร 18 แห่ง จำนวน 249 คน พบว่า ผู้บริหารที่มีรูปแบบภาวะผู้นำแบบเน้นคน จะมีเซวน์อารมณ์ในด้านการตระหนักรู้ในตนเองน้อยกว่าผู้นำแบบเน้นงาน ผู้นำแบบประนีประนอม และผู้นำแบบทีมงาน ในขณะที่ผู้บริหารที่มีรูปแบบภาวะผู้นำแบบทีมงาน จะมีเซวน์อารมณ์ในด้านทักษะทางสังคมสูงกว่าผู้นำแบบเน้นคน ผู้นำแบบเน้นงาน และผู้นำแบบประนีประนอม ส่วนในต่างประเทศ ได้แก่ งานวิจัยของ Palmer และคณะ (2001) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเซวน์อารมณ์กับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงในผู้บริหารจำนวน 43 คน โดยใช้แบบสอบถาม The Trait Meta Mood Scale และ Multifactor Leadership Questionnaire ผลการศึกษาพบว่า เซวน์อารมณ์มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และงานวิจัยของ Geery and Lorie (1997) ได้ศึกษาแนวทางในการใช้เซวน์อารมณ์สำหรับผู้นำ เพื่อขจัดความขัดแย้งในสถานศึกษา (ภาวะผู้นำ) มีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อ อธิบายเกี่ยวกับความรู้ ทักษะพฤติกรรมและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเซวน์อารมณ์ ซึ่งผู้นำใช้ในการขจัดความขัดแย้งในองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีเซวน์อารมณ์ในด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามารถ ใช้ความรู้แห่งตนในการควบคุมอารมณ์ ความสามารถยับยั้งการตอบสนองทางลบ และความสามารถในการมองโลกในแง่ดี ผู้นำเหล่านี้มีความสามารถ 1) ค้นหาความเข้าใจและการตอบสนองทางอารมณ์กับผู้อื่น 2) แสดงความมีเมตตาและยอมรับโดยการปรับตัวให้เข้ากับพฤติกรรมที่ไม่ใช่วาจาของผู้อื่น 3) เข้าใจถึงอิทธิพลในอำนาจแห่งตนและใช้อย่างสมเหตุสมผล 4) พัฒนาความไว้วางใจที่เป็นพื้นฐานในการรักษาสัมพันธ์ภาพให้คงอยู่ 5) ใช้อารมณ์เพื่อการกระตุ้น โน้มน้าวและชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตาม ส่งเสริมการพึ่งพาซึ่งกันและกันและการทำงานเป็นทีม มีการใช้อำนาจในตัวเองมากกว่าอำนาจตามตำแหน่งเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย และสามารถจัดการกับความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ Charbonneau และ Nicol (2002) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเซวน์อารมณ์กับภาวะผู้นำในวัยรุ่นจำนวน 191 คน โดยใช้แบบวัดเซวน์อารมณ์ของ

Weisinger (1998) ซึ่งวิธีการวัดเชาวน์อารมณ์ในงานวิจัยนี้ใช้วิธีการประเมินตนเองของผู้นำวัยรุ่น และการประเมินโดยเพื่อนและครูของพวกเขา พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์อารมณ์กับภาวะผู้นำทั้งในมิตินงานและมิติความสัมพันธ์ ส่วนงานวิจัยของ Chi-Sum และ Kenneth (2002) ศึกษาผลของเชาวน์อารมณ์ต่อการทำงานของผู้นำและผู้นำ พบว่า เชาวน์อารมณ์มีผลต่อการทำงานของทั้งผู้นำและผู้ตาม ซึ่งเชาวน์อารมณ์จะทำให้เกิดผลในทางบวกต่อความสามารถและทัศนคติในการทำงาน โดยทำให้เกิดประสิทธิภาพและความพึงพอใจในงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิตินงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ที่เป็นโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

2.1.1 ลำดับการเกิด

2.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.3 บุคลิกภาพ

2.1.4 การเห็นคุณค่าในตนเอง

2.1.5 เชาวน์อารมณ์

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิตินงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ และกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมิตินงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง นักเรียนชายและหญิง ที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งเป็นโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

2. **ปัจจัยคัดสรร** หมายถึง องค์ประกอบสำคัญที่สัมพันธ์กับภาวะผู้นำของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิถิการรักษาความสัมพันธ์

3. **ภาวะผู้นำ** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการนำกลุ่ม ชักจูงผู้อื่นให้ร่วมมือร่วมใจกับตน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ไปสู่เป้าหมายที่กำหนด

3.1 **ผู้นำมิถิงาน (Task Leadership Style)** หมายถึง พฤติกรรมของภาวะผู้นำระหว่างความสัมพันธ์ของตัวผู้นำกับสมาชิกในหน่วยงาน มุ่งทำงานเป็นหลัก โดยมีผู้นำพยายามสร้างรูปแบบที่ดีในการจัดหน่วยงาน สร้างช่องทางในการติดต่อสื่อสารและกระบวนวิธีที่ดี

3.2 **ผู้นำมิถิการรักษาความสัมพันธ์ (Maintenance Leadership Style)** หมายถึง พฤติกรรมของภาวะผู้นำมุ่งที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นหลัก เห็นได้จากการแสดงออกซึ่งความเป็นอิสระ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การยอมรับนับถือ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน

ในงานวิจัยนี้ ภาวะผู้นำวัดได้จากคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามภาวะผู้นำที่ผู้วิจัยได้แปลมาจากแบบสอบถามภาวะผู้นำ “Leadership action questionnaire” ของ David W. Johnson (1991)

4. **ลำดับการเกิด** หมายถึง สภาวะของลำดับการเกิด

ลูกคนแรก หมายถึง ลูกคนแรกของครอบครัว

ลูกคนกลาง หมายถึง ลูกที่เกิดระหว่างลูกคนแรกกับลูกคนเล็ก

ลูกคนเล็ก หมายถึง ลูกคนสุดท้ายของครอบครัว

ลูกคนเดียว หมายถึง ลูกคนเดียวของครอบครัว

5. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง คะแนนผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPA) ของภาคการศึกษาสุดท้ายที่ได้รับของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 5 และ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.00

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.01-2.99

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.51-2.00

คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50

6. **บุคลิกภาพ** หมายถึง ลักษณะเฉพาะตนของแต่ละบุคคล ที่ใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวและแสดงพฤติกรรม

บุคลิกภาพแบบเปิดเผย (E: Extraversion) หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ชอบการพบปะผู้คนเปิดเผย ตรงไปตรงมา เน้นเป้าหมาย ชอบการทำโครงการระยะสั้น ชอบการพูดมากกว่าชอบการเขียน

บุคลิกภาพแบบเก็บตัว (I: Introversion) หมายถึงลักษณะของบุคคลที่ชอบความสงบ ชอบ การครุ่นคิดคำนึง เน้นกระบวนการ ชอบการทำโครงการระยะยาว ชอบการเขียนมากกว่าการพูด
 ในงานวิจัยนี้ ลักษณะบุคลิกภาพวัดได้จากคะแนนที่ได้จากการตอบแบบวัดบุคลิกภาพที่ ผู้วิจัยได้นำมาจากแบบวัดบุคลิกภาพของอรชุนา จิรชนิตกุล (2544) ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบวัด บุคลิกภาพ MPI “The Maudsley Personality Inventory” ของ H.J. Eysenck (1959)

7. การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินคุณค่าของตนเองในด้านการมี ความสามารถ ความสำคัญ การประสบความสำเร็จและการมีคุณค่า โดยแสดงถึงทัศนคติทั้งการ ยอมรับและไม่ยอมรับตนเอง

ในการวิจัยครั้งนี้ ระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการ ตอบแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่ผู้วิจัยได้นำมาจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับชว นพิศ สันติโรจน์ประไพ (2535) ซึ่งแปลแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ฉบับผู้ใหญ่ “The Coopersmith Self-esteem Inventory, Adult Form” ของ Coopersmith (1984)

8. เซวาน์อารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง สามารถ แยกแยะประเมินค่าและสามารถแสดงอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง สามารถเรียนรู้และมีทักษะในการ จัดการกับอารมณ์ นำไปสู่ความสุขและความอยู่รอด

ในการวิจัยครั้งนี้ ระดับเซวาน์อารมณ์ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการตอบแบบวัดเซวาน์ อารมณ์ที่ผู้วิจัยได้นำมาจากแบบวัดเซวาน์อารมณ์ของกันตวรรณ มีสมสาร (2544) ซึ่งแปลแบบวัด เซวาน์อารมณ์ “The 33- Item Emotional Intelligence Scale” ของ Schutte และคณะ (1998)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงตัวแปรคัดสรรที่สามารถใช้ทำนายภาวะผู้นำได้
2. สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและปลูกฝังภาวะผู้นำที่ พึงประสงค์ให้กับวัยรุ่น ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของวัยรุ่นต่อไป
3. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัย
คัดสรรที่สัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมิตการ
รักษาความสัมพันธ์ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปีและกำลังศึกษาอยู่ในระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ที่เป็นโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

การสุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random
Sampling) มีขั้นตอนดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. นำรายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ที่เป็นโรงเรียนสหศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีทั้งหมด 35 โรงเรียน มาจับสลากเพื่อสุ่มตัวอย่าง 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียน
ชิโนรสวิทยาลัย โรงเรียนหอวัง โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โรงเรียนสามเสน
วิทยาลัย และโรงเรียนบางกะปิ
2. สุ่มห้องเรียนของแต่ละชั้นเรียน ของแต่ละโรงเรียนที่สุ่มได้ ระดับชั้นละ 2 ห้อง ซึ่งในแต่ละ
โรงเรียน จะสุ่มได้ห้องเรียนทั้งหมด 6 ห้อง จากวิธีการดังกล่าวได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 879 คน
3. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 200 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ
กลุ่มที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมิตความสัมพันธ์ จำนวน 100 คน และ กลุ่มที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้ง
มีดีงานและมิตความสัมพันธ์จำนวน 100 คน โดยใช้คะแนนจากแบบสอบถามภาวะผู้นำเป็นตัว
จำแนก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามขึ้นเองตามตัวแปร
ที่ศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำ ผู้วิจัยได้แปลมาจากแบบสอบถามภาวะผู้นำ
“Leadership action questionnaire” ของ David W. Johnson (1991)

ตอนที่ 3 แบบวัดบุคลิกภาพ ผู้วิจัยใช้แบบวัดบุคลิกภาพของอรชุนา จิรชนิตกุล (2544) ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบวัดบุคลิกภาพ MPI “The Maudsley Personality Inventory” ของ H.J. Eysenck (1959)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยใช้แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของชวณพิศ สันติโรจน์ประไพ (2535) ซึ่งแปลแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ฉบับผู้ใหญ่ “The Coopersmith Self-esteem Inventory, Adult Form” ของ Coopersmith (1984)

ตอนที่ 5 แบบวัดเชาวน์อารมณ์ ผู้วิจัยใช้แบบวัดเชาวน์อารมณ์ของกันตวรรณ มีสมสาร (2544) ซึ่งแปลแบบวัดเชาวน์อารมณ์ “The 33- Item Emotional Intelligence Scale” ของ Schutte และคณะ (1998)

การสร้างและลักษณะเครื่องมือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสร้างเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ อายุ ลำดับการเกิด ระดับชั้นเรียน ผลการเรียน โดยเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม “Leadership action questionnaire” ของ David W. Johnson (1991) มาใช้ แบบสอบถามนี้แบ่งรูปแบบผู้นำออกเป็น 4 แบบ ได้แก่ 1) ผู้ที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมิถิงานและมิติการรักษาสัมพันธ์ 2) ผู้ที่มีภาวะผู้นำมิถิงานต่ำ / มิติการรักษาสัมพันธ์สูง 3) ผู้ที่มีภาวะผู้นำมิถิงานสูง / มิติการรักษาสัมพันธ์ต่ำ และ 4) ผู้ที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาสัมพันธ์

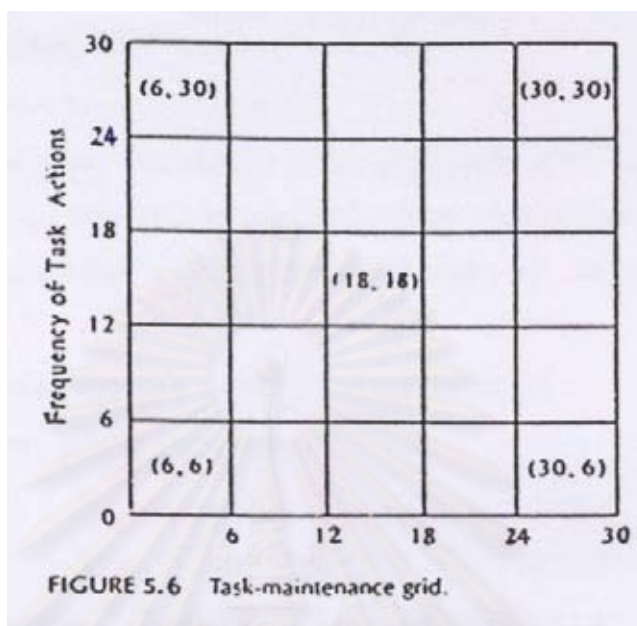
ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามภาวะผู้นำนี้ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยนำกลุ่มนักเรียนที่มีคะแนนภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาสัมพันธ์ และกลุ่มที่มีคะแนนภาวะผู้นำต่ำทั้งมิถิงานและมิติการรักษาสัมพันธ์ มาศึกษาหาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำ

แบบสอบถามภาวะผู้นำนี้มีคะแนนเต็ม 30 คะแนน ในแต่ละมิติ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่างดังนี้

-นักเรียนที่มีคะแนนภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาสัมพันธ์ หมายถึงนักเรียนที่มีคะแนนจากแบบสอบถามภาวะผู้นำมากกว่าหรือเท่ากับ 18 คะแนน ในทั้งมิถิงานและมิติการรักษาสัมพันธ์ (เทียบจากค่าในตาราง 5.6 Task-Maintenance Grid ของ David W. Johnson(1991) หน้า 16 จากหนังสือ Joining Together Group Theory and Group Skill)

-นักเรียนที่มีคะแนนภาวะผู้นำต่ำทั้งมิถิงานและมิติการรักษาสัมพันธ์ หมายถึงนักเรียนที่มีคะแนนจากแบบสอบถามภาวะผู้นำน้อยกว่าหรือเท่ากับ 12 คะแนน ในทั้งมิถิงานและมิติ

การรักษาความสัมพันธ์ (เทียบจากค่าในตาราง 5.6 Task-Maintenance Grid ของ David W. Johnson(1991) หน้า 16 จากหนังสือ Joining Together Group Theory and Group Skill)

ลักษณะแบบสอบถาม

แบบสอบถามภาวะผู้นำนี้ ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 12 ข้อ แบ่งภาวะผู้นำเป็น 2 มิติ คือ

1. มิติงาน ได้แก่ ข้อ 1, 3, 5, 7, 9 และ 11
2. มิติการรักษาความสัมพันธ์ ได้แก่ ข้อ 2, 4, 6, 8, 10 และ 12

เกณฑ์การให้คะแนน

การตอบแบบสอบถามนี้ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบประเมินค่าของลิเคิร์ต (Likert Scale) มีข้อเลือก 5 ระดับสำหรับการทำพฤติกรรมนั้นๆ คือ เป็นประจำ, บ่อยๆ, เป็นบางครั้งบางคราว, นานๆ ครั้ง และไม่เคยทำเลย

ถ้าทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ

เป็นประจำ	ให้คะแนน 5 คะแนน
บ่อยๆ	ให้คะแนน 4 คะแนน
เป็นบางครั้งบางคราว	ให้คะแนน 3 คะแนน
นานๆ ครั้ง	ให้คะแนน 2 คะแนน
ไม่เคยทำเลย	ให้คะแนน 1 คะแนน

การคิดคะแนนภาวะผู้นำ ให้รวมคะแนนที่ได้ แยกเป็นมิติงาน และมิติการรักษาความสัมพันธ์ ซึ่งจะมีคะแนนรวมของภาวะผู้นำในแต่ละมิติ อยู่ในช่วง 6–30 คะแนน

ขั้นตอนการแปลแบบสอบถามภาวะผู้นำ

ผู้วิจัยแปลแบบสอบถามภาวะผู้นำนี้ จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยใช้วิธีการแปลกลับ (Back-translation) ซึ่งเป็นกระบวนการแปลเครื่องมือศึกษาวิจัยจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง แล้วนำข้อความที่ถูกแปลมาแล้วนั้นมาแปลกลับเป็นภาษาเดิม

มีขั้นตอนการแปลแบบสอบถามดังนี้

1. ผู้วิจัยขออนุญาตในการแปลแบบสอบถาม “Leadership action questionnaire” เป็นภาษาไทยและขออนุญาตใช้แบบสอบถามภาวะผู้นำนี้จาก David W. Johnson
2. ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่แปลจำนวน 12 ข้อ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบภาษาและพิจารณาความเหมาะสมตามสภาพวัฒนธรรมไทย พร้อมทั้งแก้ไขในขั้นต้น
3. ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงตามเนื้อหากับต้นฉบับภาษาอังกฤษของ David W. Johnson (1991) โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาอังกฤษและจิตวิทยา 3 ท่าน ตรวจสอบข้อความฉบับแปลเป็นภาษาไทยกับฉบับของ David W. Johnson (1991) พบข้อความตรงกันทุกข้อ
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับที่แปลเป็นภาษาไทยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษแปลกลับ จากนั้นนำแบบสอบถามฉบับที่แปลกลับและต้นฉบับของ David W. Johnson (1991) ให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาอังกฤษและจิตวิทยา ตรวจสอบพบความหมายตรงกันทุกข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

- ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านในการตรวจสอบความถูกต้องของการแปลเครื่องมือ กำหนดเกณฑ์การเห็นพ้องต้องกันของผู้ทรงคุณวุฒิตั้ง 3 ท่านเห็นตรงกัน ถือเป็นเกณฑ์การยอมรับความถูกต้องของการแปล และนำแบบสอบถามที่แปลกลับแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาอังกฤษและจิตวิทยาตรวจสอบพบความหมายตรงกันทุกข้อ

- ผู้วิจัยนำแบบสอบถามภาวะผู้นำนี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยจำนวน 40 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .86

ตอนที่ 3 แบบวัดบุคลิกภาพ MPI “The Maudsley Personality Inventory”

ผู้วิจัยใช้แบบวัดบุคลิกภาพของอรชума จิรชนิตกุล (2544) ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบวัดบุคลิกภาพ MPI (The Maudsley Personality Inventory) ซึ่งเกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว และ Harry Gardiner แปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยเมื่อ พ.ศ. 2510 โดยอรชума จิรชนิตกุล (2544) ได้นำแบบวัดเฉพาะสเกลที่ใช้วัดบุคลิกภาพด้านเก็บตัว-แสดงตัว (Introversion-Extroversion Scale) มาใช้เพียงสเกลเดียวเท่านั้น ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 24 ข้อ

ลักษณะของแบบวัด

แบบวัดบุคลิกภาพ MPI (The Maudsley Personality Inventory) เป็นแบบวัดบุคลิกภาพของ H.J. Eysenck (1959) ซึ่ง เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว และ Harry Gardiner แปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยเมื่อ พ.ศ. 2510 แบบวัดนี้ประกอบด้วยสเกล 2 สเกล คือ สเกลวัดบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว (Introversion-Extroversion Scale) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 24 ข้อ และอีกสเกลหนึ่งคือ สเกลวัดบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์-มั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism-Stability Scale) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 24 ข้อ รวมทั้งหมด 48 ข้อ อรชума จิรชนิตกุล (2544) ได้นำแบบวัดเฉพาะสเกลที่ใช้วัดบุคลิกภาพด้านเก็บตัว-แสดงตัวมาใช้เพียงสเกลเดียว ซึ่งมีข้อคำถาม 24 ข้อ

หลักการให้คะแนนมี 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 ในข้อความที่มีความหมายเชิงนิมิต (Positive) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ถ้าตอบในช่อง ใช่	ให้ 2 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ไม่แน่ใจ	ให้ 1 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ไม่ใช่	ให้ 0 คะแนน

กรณีที่ 2 ในข้อความที่มีความหมายเชิงนิเสธ (Negative) ซึ่งมีอยู่ 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7, 8, 9, 11, 12, 15, 18 และ 20 การให้คะแนนจะตรงกันข้ามกับกรณีแรก คือ

ถ้าตอบในช่อง ใช่	ให้ 0 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ไม่แน่ใจ	ให้ 1 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ไม่ใช่	ให้ 2 คะแนน

การคิดคะแนนรวมบุคลิกภาพ ให้รวมคะแนนที่ได้ทุกข้อ

เกณฑ์ในการแบ่งบุคลิกภาพเป็นแบบเก็บตัว-แสดงตัว

-ผู้ที่ตอบได้คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 1-25 คิดเป็นบุคลิกภาพแบบเก็บตัว

-ผู้ที่ตอบได้คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75-99 คิดเป็นบุคลิกภาพแบบแสดงตัว

ค่าความตรง (Validity) และค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบทดสอบบุคลิกภาพ MPI มีดังนี้

1) ค่าความตรง (Validity) Bendig (Bendig, 1960 อ้างถึงใน อรชума จิรฉนิตกุล, 2544) ได้ค่าความตรงของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) พบว่า ค่า Factor Loading ของสเกลวัดบุคลิกภาพด้านเก็บตัว-แสดงตัว มีค่าความตรงระหว่าง .67-.78

2) ค่าความเที่ยง (Reliability) Bartholomew and Marley (Bartholomew and Marley, 1959 อ้างถึงใน อรชума จิรฉนิตกุล, 2544) หาค่าความเที่ยงด้วยวิธีทดสอบซ้ำ (Test-Retest) พบว่า ค่าความเที่ยงมีมากกว่า .70 Knowles (Knowles, 1959 อ้างถึงใน อรชума จิรฉนิตกุล, 2544) หาค่าความเที่ยงด้วยวิธีทดสอบซ้ำเช่นเดียวกัน ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .77 Bending หาค่าความเที่ยงโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนต่างๆ กัน พบว่าในสเกลวัดบุคลิกภาพด้านเก็บตัว-แสดงตัว ถ้าใช้วิธี Kuder-Richardson Reliability หรือวิธีแบ่งครึ่งข้อทดสอบ (Split-Half Reliability) จะได้ค่าความเที่ยงอยู่ในระหว่าง .75 - .85 และ อรชума จิรฉนิตกุล หาค่าความเที่ยงด้วยวิธีทดสอบซ้ำ (Test-Retest) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .75

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

- ผู้วิจัยนำแบบวัดบุคลิกภาพนี้ ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยจำนวน 40 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณหาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .81

- วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อ ที่ได้ทำการกลับคะแนนแล้ว (Reverse score) กับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในแบบวัดบุคลิกภาพ พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่า .30 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ($p < .05$) เมื่อ $N=40$

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อที่ได้ทำการ
กลับคะแนนแล้ว (Reverse score) กับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในแบบวัดบุคลิกภาพ
(Corrected Item-Total Correlation) (N=40)

ข้อคำถาม	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อ คำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อ อื่นๆ ในแบบวัดบุคลิกภาพ
1. ท่านมีความสุขที่สุด เมื่อท่านมีส่วนร่วมในงานที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว	.31
2. โดยปกติ ท่านเป็นผู้ที่เริ่มสร้างมิตรภาพกับผู้อื่น	.50
3. ท่านมักจะทำอะไรอย่างรวดเร็ว และทำด้วยความมั่นใจ	.39
4. ท่านคิดว่า ท่านเป็นคนที่เต็มไปด้วยชีวิตชีวา	.52
5. ท่านรู้สึกไม่มีความสุขมาก ถ้าท่านถูก(บังคับ) ไม่ให้มีโอกาสพบปะใครๆ	.48
6. ท่านเป็นคนชอบลงมือทำอะไร โดยทันที มากกว่าจะวางแผนการ	.39
7. ท่านชอบที่จะอยู่ในเบื้องหลังในงานสังคมต่างๆ มากกว่า ออกหน้า	.31
8. เวลาท่านไปในงาน ท่านรู้สึกอยากที่จะปล่อยตัวเองให้สนุก แม้ว่างานนั้นจะ สนุกสนานเต็มที่	.39
9. ท่านมักที่จะเป็นคนซื้อตรงเกินไป	.38
10. ท่านชอบที่จะมีส่วนร่วมในงานสังคมบ่อยๆ	.43
11. ท่านเป็นคนที่จะให้การสนับสนุนกับคนบางคนเท่านั้น	.37
12. ท่านจะคิดเกี่ยวกับงานของท่าน ในแง่ของความเป็นความตาย	.31
13. ท่านชอบที่จะมีการนัดพบปะ (ทางสังคม) บ่อยๆ	.36
14. โดยทั่วไป ท่านชอบที่จะริเริ่มหรือนำในกิจกรรมของกลุ่ม	.37
15. ท่านมักเป็นคนขี้อาย เมื่ออยู่ต่อหน้าเพศตรงข้าม	.38
16. ท่านมักจะมีคำตอบที่เตรียมไว้ สำหรับข้อคิดเห็นที่คนอื่นจะพูดเกี่ยวกับท่าน	.32
17. ท่านคิดว่าตัวท่านเป็นคนที่ทำอะไรไปตามโชค ไม่มีความวิตกกังวล	.40
18. ท่านมักทำคนเจิบ เมื่ออยู่ในสังคม	.48
19. โดยปกติ ท่านสามารถจะปล่อยตัวท่านให้มีความสุขสนุกสนานอย่างเต็มที่ ในงานสังคมนั้น	.52
20. ท่านชอบทำงานที่จะต้องให้ความสนใจมากๆ	.41
21. ท่านมักจะทำงานอย่างสบายๆ ไม่เอาจริงจัง โดยถือว่าเป็น	.34
22. คนอื่นๆ คิดว่าท่านเป็นคนที่เต็มไปด้วยความมีชีวิตชีวา	.55
23. ท่านคิดว่าท่านเป็นคนช่างพูด	.53
24. ท่านชอบที่จะพูดจาตลกกับคนอื่น	.43
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค	.81

ชุดที่ 4 แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ผู้วิจัยใช้แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับของชวณพิศ สันติโรจน์ประไพ (2535) ซึ่งแปลแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง “The Coopersmith Self-esteem Inventory, Adult Form” ของ Coopersmith (1984)

ลักษณะของแบบวัด

The Coopersmith Self-Esteem Inventory, Adult Form ของคูเปอร์สมิธ เป็นแบบวัดที่ใช้ในกลุ่มตัวอย่างอายุ 15 ปีขึ้นไป คูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1984) ได้สร้างแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง (Coopersmith Self-Esteem Inventory, 1984) โดยแบบวัดดังกล่าวใช้รูปแบบของการรายงานตนเอง เขาได้สร้างแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง 3 ฉบับ คือ ฉบับนักเรียน (School Form) ฉบับสั้น (School Short Form) และฉบับผู้ใหญ่ (Adult Form)

แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับนักเรียน ได้มีผู้ศึกษาค่าความเที่ยงโดยการตรวจสอบความคงที่ภายในกับนักเรียนเกรด 5,9,12 รวม 600 คน ได้ค่า .81 .86 .80 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในจากการศึกษากับนักเรียนเกรด 4-8 จำนวนประมาณ 7,600 คน ได้ผลยืนยันความตรงตามโครงการสร้างทฤษฎี (Coopersmith, 1984)

คูเปอร์สมิธ ได้นำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับนักเรียนมาดัดแปลง และสร้างเป็นแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับสั้น แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับสั้นประกอบด้วยข้อกระทง 25 ข้อ มีการศึกษาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับนักเรียน กับแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับสั้น ได้ค่า .86 ต่อมามีการดัดแปลงภาษาและสถานการณ์ในข้อกระทงของแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับสั้น เป็นแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับผู้ใหญ่ เพื่อให้เหมาะสมกับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป มีการศึกษากับนักเรียนไฮสคูล และนักเรียนวิทยาลัย จำนวน 647 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดทำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับสั้น และฉบับผู้ใหญ่ แล้วหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ ได้ค่าสหสัมพันธ์สูงถึง .80 (Coopersmith, 1984) แสดงให้เห็นว่า แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิธทั้ง 3 ฉบับ วัดในสิ่งเดียวกัน

ผู้วิจัยนำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิธ ฉบับผู้ใหญ่มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นแบบสอบที่ปรับปรุงโดยชวณพิศ สันติโรจน์ประไพ (2535)

ขั้นตอนการปรับปรุงแบบสอบถามของชวณพิศ มีขั้นตอนดังนี้

ก. แปลแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สมิธ ฉบับผู้ใหญ่ให้เป็นภาษาไทย ปรับปรุงสำนวนภาษาไทย แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงของภาษา

ข. หาอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยการนำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองฉบับที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 100 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้อามาหาค่าอำนาจจำแนก ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้กลุ่มที่มีคะแนนสูงสุด

และกลุ่มที่มีคะแนนต่ำสุด ร้อยละ 27 ของข้อมูลที่ได้รับ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X พบว่า ข้อ 18,19 ไม่มีนัยสำคัญ จึงนำข้อความในแบบวัดทั้ง 2 ข้อนั้นมาปรับปรุงแก้ไขภาษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยการสอบถามความคิดเห็นจากนิสิตปริญญาโท ภาควิชาจิตวิทยา จำนวน 20 คน แล้วนำแบบสอบถามฉบับที่แก้ไขใหม่ไปทดสอบกับนักศึกษาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน 100 คน แล้วนำข้อมูลของข้อ 18,19 มาวิเคราะห์หาค่าที่ระหว่างกลุ่มสูงกลุ่มต่ำเช่นเดิม ผลปรากฏว่าค่าที่มีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์มีค่าอำนาจจำแนก ($p < .05 - p < .001$) สามารถแยกบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันไป

ค. หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ด้วยวิธีวิเคราะห์ความคงที่ภายใน (Internal consistency) โดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson Formula 20) ได้ค่าความเที่ยง .98

วิธีการตอบแบบสอบถาม

ให้ผู้ตอบอ่านแต่ละข้อแล้วพิจารณาข้อความนั้นๆ ว่า “เหมือน” หรือ “ไม่เหมือน” ตนเอง หากเหมือนตนเองให้ตอบว่า “ใช่” หากไม่เหมือนให้ตอบว่า “ไม่ใช่” โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบนั้นๆ

การตรวจให้คะแนนและการคิดคะแนนรวม

แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความทั้งด้านบวกและด้านลบ จึงมีเกณฑ์การให้คะแนนแตกต่างกันดังนี้

ข้อความด้านบวก หากตอบว่า “ใช่” ได้ 1 คะแนน หากตอบว่า “ไม่ใช่” ให้ 0 คะแนน ได้แก่ ข้อที่ 1, 4, 5, 8, 9, 14, 19 และ 20

ข้อความด้านลบ หากตอบว่า “ไม่ใช่” ได้ 1 คะแนน หากตอบว่า “ใช่” ให้ 0 คะแนน ได้แก่ ข้อที่ 2, 3, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24 และ 25

การคิดคะแนนรวมการเห็นคุณค่าในตนเอง ให้รวมคะแนนที่ได้ทุกข้อ x 4 (คะแนนเต็มเท่ากับ 100)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

- ผู้วิจัยนำแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองนี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยจำนวน 40 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .82

- วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อ ที่ได้ทำการกลับคะแนนแล้ว (Reverse score) กับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่า .30 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ($p < .05$) เมื่อ $N=40$

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อที่ได้ทำการ
กลับคะแนนแล้ว (Reverse score) กับคะแนนรวมการเห็นคุณค่าในตนเอง
(Corrected Item-Total Correlation) (N=40)

ข้อคำถาม	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมการเห็นคุณค่าในตนเอง
1. โดยปกติฉันจะไม่หวั่นไหวต่อเหตุการณ์ต่างๆ	.38
2. ฉันรู้สึกลำบากใจในการพูดต่อหน้ากลุ่มคน	.39
3. ฉันอยากเปลี่ยนหลายๆ สิ่งในตัวเอง ถ้าสามารถทำได้	.42
4. ฉันสามารถตัดสินใจเรื่องต่างๆ โดยไม่รู้สึกหนักใจเกินไป	.64
5. ใครๆ จะรู้สึกสนุกเมื่ออยู่กับฉัน	.40
6. ฉันรู้สึกหงุดหงิดง่ายเมื่ออยู่ที่โรงเรียน	.45
7. ฉันต้องใช้เวลานานกว่าจะคุ้นเคยกับสิ่งใหม่ๆ	.31
8. ฉันเป็นขวัญใจในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน	.42
9. ทุกคนในครอบครัวจะนึกถึงฉันเสมอ	.35
10. ฉันยอมแพ้ต่อสิ่งต่างๆ ง่ายมาก	.45
11. พ่อแม่คาดหวังในตัวฉันไว้สูงเกินไป	.34
12. ฉันเป็นคนอ่อนไหวง่าย	.30
13. ชีวิตของฉันเต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวาย	.44
14. เพื่อนๆ มักถ้อยตามความคิดเห็นของฉัน	.45
15. ฉันรู้สึกว่าตนเองต่ำต้อย	.33
16. บ่อยครั้งที่ฉันรู้สึกอยากหนีออกจากบ้าน	.38
17. บ่อยครั้งที่ฉันรู้สึกไม่สบายใจกับงานของฉัน	.64
18. ฉันไม่ได้เป็นคนหน้าตาดีเหมือนคนอื่น	.41
19. เมื่อมีสิ่งที่จะต้องพูด ฉันจะพูดออกมา	.31
20. ครอบครัวของฉันเข้าใจในตัวฉัน	.48
21. ฉันไม่ค่อยได้รับความนิยมนิยมเหมือนคนอื่น	.39
22. ฉันรู้สึกว่าพ่อแม่พยายามผลักดันชีวิตของฉันมาก	.36
23. บ่อยครั้งที่ฉันอยากจะเป็นคนอื่น	.57
24. บ่อยครั้งที่ฉันรู้สึกท้อแท้กับการทำงาน	.57
25. ฉันไม่สามารถเป็นที่พึ่งของใครได้	.47
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค	.82

ชุดที่ 5 แบบวัดเชาวน์อารมณ์

ผู้วิจัยใช้แบบวัดเชาวน์อารมณ์ของ กันตวรรณ มีสมสาร (2544) ซึ่งแปลแบบวัดเชาวน์อารมณ์ The 33- Item Emotional Intelligence Scale ของ Schutte และคณะ (1998) ซึ่ง Schutte ได้สร้างข้อกระทงตามโครงสร้างทฤษฎีของ Mayer & Salovey (1990)

แบบวัดเชาวน์อารมณ์นี้ แบ่งรูปแบบของเชาวน์อารมณ์เป็น 3 รูปแบบ คือ

1. การรู้จักอารมณ์ของตนและผู้อื่น (Appraisal and Express of Emotion)

เป็นความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ ความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ได้ถูกต้องและตรงตามความเป็นจริง

2. การบริหารจัดการกับอารมณ์ของตน (Regulation of Emotional)

เป็นความสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม สามารถควบคุมอารมณ์และสามารถจัดการกับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

3. การใช้อารมณ์ให้เป็นประโยชน์ (Utilization of Emotional)

เป็นความสามารถในการควบคุมความต้องการได้อย่างเหมาะสม สามารถนำอารมณ์และความรู้สึกของตนเองมาสร้างพลังในการกระทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ และเป็นพลังในการให้กำลังใจตนเอง

ลักษณะแบบวัด

แบบวัดเชาวน์อารมณ์นี้ ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 33 ข้อ โดยเรียงข้อกระทงขององค์ประกอบของเชาวน์อารมณ์ 3 ประการคละกัน ดังนี้

1. การรู้จักอารมณ์ของตนและผู้อื่น (Appraisal and Express of Emotion) จำนวน 13 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4, 5, 8, 9, 11, 15, 18, 22, 25, 26, 29, 32, 33
2. การบริหารจัดการกับอารมณ์ของตน (Regulation of Emotional) จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 10, 12, 13, 14, 16, 19, 21, 24, 30
3. การใช้อารมณ์ให้เป็นประโยชน์ (Utilization of Emotional) จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 6, 7, 17, 20, 23, 27, 28, 31

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบวัดนี้เป็นแบบประเมินค่าของลิเคิร์ต (Likert Scale) มีข้อเลือก 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วย เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอๆ กัน ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยมากที่สุด มีเกณฑ์การให้คะแนนดังตาราง

ตารางที่ 3 เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดเชาวน์อารมณ์

การกระทำหรือท่าที	คะแนน(ข้อความทางบวก)	(คะแนนข้อความทางลบ)
เห็นด้วยมากที่สุด	5	1
เห็นด้วย	4	2
เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอๆ กัน	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	1	5

ข้อที่เป็นข้อความทางบวก มี 30 ข้อ คือ ข้อที่ 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31 และ 32

ข้อที่เป็นข้อความทางลบ มี 3 ข้อ คือ ข้อที่ 5, 28 และ 33

คะแนนรวมทั้งหมดของแบบวัดเชาวน์อารมณ์นี้ มีคะแนนอยู่ในช่วง 33 – 165 คะแนน

การสร้างและคุณภาพเครื่องมือ

Schutte และคณะได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1. คณะผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเชาวน์อารมณ์ เช่น Mayer and Salovey (1990), Bernet(1996), Salovey and Mayer (1997), Cooper and Sawaf (1997) และได้เลือกใช้แนวคิดของ Mayer and Salovey (1990)

2. คณะผู้วิจัยได้สร้างข้อกระทงของเชาวน์อารมณ์ให้สอดคล้องกับแนวคิดของ Mayer and Salovey (1990) ซึ่งได้ข้อกระทง 62 ข้อ

3. คณะผู้วิจัย นำข้อกระทงไปทดสอบค่าความตรงตามโครงสร้างทฤษฎี กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในนครหลวงทางตอนใต้ของสหรัฐอเมริกา จำนวน 346 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จนได้ข้อกระทง 33 ข้อ

4. คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายในโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความสอดคล้องภายในเท่ากับ .90

5. คณะผู้วิจัยทดสอบค่าความเที่ยง โดยใช้วิธีทดสอบซ้ำ กับนักศึกษาทางตอนใต้ของสหรัฐอเมริกา จำนวน 28 คน โดยทิ้งระยะห่าง 2 สัปดาห์ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .78

การพัฒนาแบบวัดเชาวน์อารมณ์ของกันตวรรณ มีสมสาร (2544)

มีขั้นตอนดังนี้

1. ขอลิขสิทธิ์ในการแปลเป็นภาษาไทยและแปลแบบวัดเชาวน์อารมณ์ของ Schutte และคณะ (1998) พร้อมทั้งพิจารณาความเหมาะสมตามสภาพวัฒนธรรมไทย

2. นำข้อคำถามที่แปลจำนวน 33 ข้อ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบภาษาและพิจารณาความเหมาะสมตามสภาพวัฒนธรรมไทย พร้อมทั้งแก้ไขในขั้นต้น

3. ปรับภาษาของข้อคำถามให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 และนำไปทดลองใช้กับเด็ก แล้วนำมาปรับปรุงภาษาเพิ่มเติม

4. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ดร.จิน แบรี ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาอังกฤษ และคำศัพท์เฉพาะทางด้านจิตวิทยาตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาโดยการแปลข้อคำถามกลับเป็นภาษาอังกฤษ ตรวจสอบกับต้นฉบับภาษาอังกฤษและปรับแก้ไขให้มีข้อความเหมือนต้นฉบับ

5. ดำเนินการทดลองใช้แบบวัดเชาวน์อารมณ์ที่มีข้อกระทงจำนวน 33 ข้อ โดยนำไปทดลองใช้กับเด็กนักเรียนในวัยย่างเข้าสู่วัยรุ่นอายุ 10-12 ปี ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนครุณวัฒนา จำนวน 30 คน ทำแบบวัดเชาวน์อารมณ์ และนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงโดยใช้สูตรของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .78

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบวัดเชาวน์อารมณ์ของกันตวรรณ มีสมสาร (2544) จำแนกตามองค์ประกอบทั้ง 3 รูปแบบ

องค์ประกอบของเชาวน์อารมณ์	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค
1. การรู้จักอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น	.62
2. การบริหารจัดการกับอารมณ์ของตนเอง	.54
3. การใช้อารมณ์ให้เป็นประโยชน์	.54
รวม	.78

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

- ผู้วิจัยนำแบบวัดเชาวน์อารมณ์นี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จำนวน 40 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขออนุมัติหนังสือจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือจากโรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสืออนุมัติจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปติดต่อขออนุญาตและขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษาที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 โรงเรียนที่สุ่มได้ เพื่อเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในปีการศึกษา 2547 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
3. นำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบแล้ว รับคืนด้วยตนเอง
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบแล้วและมีความเรียบร้อยสมบูรณ์ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) สถิติที่ใช้มีดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษา บรรยายให้ทราบถึงลักษณะของข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเช่น จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติวิเคราะห์ หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และเขavnออารมณ์ โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบโลจิสติก (Logistic Regression Analysis)
3. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาสัมพันธ์ โดยศึกษาในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ที่เป็นโรงเรียนสหศึกษา ในกรุงเทพมหานคร 6 โรงเรียน จำนวน 879 คน โดยจำแนกตามคะแนนภาวะผู้นำเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาสัมพันธ์ จำนวน 100 คน และกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมิถิงานและมิติการรักษาสัมพันธ์จำนวน 100 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีผลต่อภาวะผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้มาจากการวิเคราะห์ Logistic Regression Analysis

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสูงสุดต่ำสุดของภาวะผู้นำและปัจจัยด้านต่างๆ

1.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงและภาวะผู้นำต่ำด้วยสถิติทดสอบไค-สแควร์

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถของตัวแปรอิสระในการพยากรณ์ค่าความน่าจะเป็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงในรูปอัตราส่วนเต็มต่อ

2.2 การตรวจสอบความตรง (Goodness of Fit) ของโมเดลการถดถอยโลจิสติก จากผลการพยากรณ์ภาพรวมของโมเดลการถดถอยโลจิสติกในการพยากรณ์ภาวะผู้นำของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

เพื่อให้เข้าใจถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติในการนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

x	หมายถึง	ค่ามัชฌิมเลขคณิต
SD	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
x^2	หมายถึง	ค่าไค-สแควร์ (chi-square)
B	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่ประมาณได้จากข้อมูล
S.E.	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (standard error)
Wald	หมายถึง	ค่าสถิติวาลด์ (wald statistic)
df.	หมายถึง	องศาแห่งความอิสระ (degree of freedom)
Exp(B)	หมายถึง	อัตราส่วนต่อ (odds ratio or ODDS)
e	หมายถึง	ค่าคงที่ มีค่าประมาณ 2.7183

ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

BIR1	หมายถึง	ลำดับการเกิดลูกคนแรก
BIR2	หมายถึง	ลำดับการเกิดลูกคนกลาง
BIR3	หมายถึง	ลำดับการเกิดลูกคนเล็ก
BIR	หมายถึง	ลำดับการเกิดลูกคนเดียว
GPA1	หมายถึง	ผลการเรียน 1.51-2.00
GPA2	หมายถึง	ผลการเรียน 2.01-2.99
GPA	หมายถึง	ผลการเรียนมากกว่าหรือเท่ากับ 3.00
EXP	หมายถึง	บุคลิกภาพแบบเปิดเผย (คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75-99 คิดเป็นคะแนนจากแบบวัดบุคลิกภาพได้เท่ากับ 32-39 คะแนน)
PER	หมายถึง	บุคลิกภาพที่ไม่ใช่แบบเปิดเผย (คะแนนจากแบบวัดบุคลิกภาพได้น้อยกว่า 32 คะแนน)
SELF	หมายถึง	การเห็นคุณค่าในตนเอง
EQ	หมายถึง	เชาวน์อารมณ์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสูงสุดต่ำสุดของภาวะผู้นำ และปัจจัยด้านต่างๆ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงและภาวะผู้นำต่ำ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ลำดับการเกิด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มรวม		ภาวะผู้นำสูง		ภาวะผู้นำต่ำ	
	จำนวน (n = 200)	ร้อยละ	จำนวน (n = 100)	ร้อยละ	จำนวน (n = 100)	ร้อยละ
เพศ						
ชาย	78	39.0	37	37.0	41	41.0
หญิง	122	61.0	63	63.0	59	59.0
รวม	200	100.0	100	100.0	100	100.0
อายุ						
15 ปี	31	15.5	16	16.0	15	15.0
16 ปี	74	37.0	39	39.0	35	35.0
17 ปี	69	34.5	33	33.0	36	36.0
18 ปี	26	13.0	12	12.0	14	14.0
รวม	200	100.0	100	100.0	100	100.0
ระดับชั้นเรียน						
ม.4	67	33.5	34	34.0	33	33.0
ม.5	80	40.0	44	44.0	36	36.0
ม.6	53	26.5	22	22.0	31	31.0
รวม	200	100.0	100	100.0	100	100.0
ลำดับการเกิด						
ลูกคนแรก	65	32.5	42	42.0	23	23.0
ลูกคนกลาง	39	19.5	20	20.0	19	19.0
ลูกคนเล็ก	67	33.5	27	27.0	40	40.0
ลูกคนเดียว	29	14.5	11	11.0	18	18.0
รวม	200	100.0	100	100.0	100	100.0

ตารางที่ 5 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มรวม		ภาวะผู้นำสูง		ภาวะผู้นำต่ำ	
	จำนวน (n=200)	ร้อยละ	จำนวน (n=100)	ร้อยละ	จำนวน (n=100)	ร้อยละ
ผลการเรียน						
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50	0	0.0	0	0.0	0	0.0
1.51 – 2.00	22	11.0	5	5.0	17	17.0
2.01 – 2.99	100	50.0	34	34.0	66	66.0
มากกว่าหรือเท่ากับ 3.00	78	39.0	61	61.0	17	17.0
รวม	200	100.0	100	100.0	100	100.0

จากตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย คิดเป็นร้อยละ 61.0 และ 39.0 ตามลำดับ โดยกลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำสูงเป็นนักเรียนหญิง ร้อยละ 63.0 และนักเรียนชาย ร้อยละ 37.0 ส่วนกลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำต่ำเป็นนักเรียนหญิง ร้อยละ 59.0 และนักเรียนชาย ร้อยละ 41.0

นักเรียนส่วนใหญ่อายุ 16 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.0 รองลงมาคืออายุ 17 ปี 15 ปี และ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.5 , 15.5 และ 13.0 ตามลำดับ โดยกลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำสูง ส่วนใหญ่มีอายุ 16 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมาคืออายุ 17 ปี 15 ปี และ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.0 , 16.0 และ 14.0 ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำต่ำ ส่วนใหญ่มีอายุ 17 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมาคือ อายุ 16 ปี 15 ปี และ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.0 , 15.0 และ 14.0 ตามลำดับ

นักเรียนส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้น ม.5 คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาคือระดับชั้น ม.4 และ ม.6 คิดเป็นร้อยละ 33.5 และ 26.5 ตามลำดับ โดยกลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำสูงศึกษาอยู่ในระดับชั้น ม.5 คิดเป็นร้อยละ 44 ระดับชั้น ม.4 และ ม.6 คิดเป็นร้อยละ 34.0 และ 22.0 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำต่ำ ศึกษาอยู่ในระดับชั้น ม.5 คิดเป็นร้อยละ 36.0 ระดับชั้น ม.4 และ ม.6 คิดเป็นร้อยละ 33.0 และ 31.0 ตามลำดับ

สำหรับลำดับการเกิดของนักเรียนนั้นพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นลูกคนเล็ก คิดเป็นร้อยละ 33.5 รองลงมาคือ ลูกคนแรก ลูกคนกลาง และลูกคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 32.5 , 19.5 และ 14.5 ตามลำดับ กลุ่มนักเรียนที่มีภาวะสูงส่วนใหญ่เป็นลูกคนแรก คิดเป็นร้อยละ 42.0 รองลงมาเป็นลูกคนเล็ก ลูกคนกลาง และลูกคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 27.0 , 20.0 และ 11.0 ตามลำดับ ส่วน

กลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำต่ำ เป็นลูกคนเล็กเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาคือ ลูกคนแรก ลูกคนกลาง และลูกคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 23.0 , 19.0 และ 18.0 ตามลำดับ

ในด้านผลการเรียนนั้น พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียน 2.01-2.99 คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ มากกว่าหรือเท่ากับ 3.00 1.51-2.00 คิดเป็นร้อยละ 39.0 และ 11.0 ตามลำดับ และไม่มีนักเรียนที่มีผลการเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 คิดเป็นร้อยละ 0.0 ในกลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำสูง มีผลการเรียนมากกว่าหรือเท่ากับ 3.00 เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 61.0 รองลงมา มีผลการเรียน 2.01-2.99 และ 1.51-2.00 คิดเป็นร้อยละ 34.0 และ 5.0 ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำต่ำ ส่วนใหญ่มีผลการเรียน 2.01-2.99 คิดเป็นร้อยละ 66.0 รองลงมาคือ ผลการเรียนมากกว่าหรือเท่ากับ 3.00 และ 1.51-2.00 คิดเป็นร้อยละ 17.0 และ 17.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสูงสุดต่ำสุดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงและภาวะผู้นำต่ำ จำแนกตามคะแนนภาวะผู้นำ บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และเขาวน้อารมณ์

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย (x)		ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)		ค่าสูงสุด (Max.)		ค่าต่ำสุด (Min.)	
	ภาวะ ผู้นำสูง	ภาวะ ผู้นำต่ำ	ภาวะ ผู้นำสูง	ภาวะ ผู้นำต่ำ	ภาวะ ผู้นำ สูง	ภาวะ ผู้นำ ต่ำ	ภาวะ ผู้นำ สูง	ภาวะ ผู้นำ ต่ำ
คะแนนภาวะผู้นำ								
-มิติงาน	26.43	10.48	2.152	0.893	30	12	21	8
-มิติการรักษาความ สัมพันธ์	27.34	10.90	1.759	0.810	30	12	23	9
บุคลิกภาพ	31.25	23.53	4.522	5.012	39	33	17	9
การเห็นคุณค่า- ในตนเอง	70.36	51.76	17.95	16.10	100	88	32	16
เขาวน้อารมณ์	136.78	121.01	12.669	10.143	165	158	102	88

จากตารางที่ 6 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนภาวะผู้นำ บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และเขาวน้อารมณ์ พบว่ากลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำต่ำทุกตัวแปร

1.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงและภาวะผู้นำต่ำ ด้วยสถิติทดสอบไค-สแควร์

ผลการวิเคราะห์เพื่อคำนวณความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงและภาวะผู้นำต่ำว่ามีลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และเขาวน้อารมณ์ต่างกันอย่างไร โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ในการเปรียบเทียบสัดส่วน พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงและภาวะผู้นำต่ำกับลำดับการเกิด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการทดสอบระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำสูงและภาวะผู้นำต่ำกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และเขาวน้อารมณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์และกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมีดีงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์มีความแตกต่างกันในแง่ของลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และเขาวน้อารมณ์ ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงและภาวะผู้นำต่ำ กับลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และเขาวน้อารมณ์

ตัวแปร	χ^2	p
ลำดับการเกิด	9.7915	0.020*
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	41.8224	0.000**
บุคลิกภาพ	17.9235	0.000**
การเห็นคุณค่าในตนเอง	11.5238	0.001**
เขาวน้อารมณ์	28.7820	0.000**

หมายเหตุ * $p < .05$, ** $p < .01$

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถของตัวแปรอิสระในการพยากรณ์ค่าความน่าจะเป็นของภาวะผู้นำสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในรูปอัตราส่วนเต็มต่อ

เนื่องจากตัวแปรลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพเป็นตัวแปรจัดประเภท ผู้วิจัยจึงต้องนำตัวแปรลำดับการเกิด และบุคลิกภาพมากำหนดรหัสแบบดัมมี่ (dummy coding) โดยมีค่าเพียง 2 ค่า คือ 0 และ 1 เนื่องจากมีตัวแปรลำดับการเกิด 4 กลุ่ม ($k=4$) จะกำหนดตัวแปรเทียมได้ $= k-1$ คือ 3 ตัว และตัวแปรฐาน 1 ตัว ที่มี code เป็น 000 ตัวแปรบุคลิกภาพมี 2 กลุ่ม ($k=2$) จะกำหนดตัวแปรเทียมได้ $= k-1$ คือ 1 ตัว และตัวแปรฐาน 1 ตัว ที่มี code เป็น 0 ส่วนตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้วิจัยได้กำหนดข้อมูลเป็นสเกลอันดับ (Ordinal Scale) ดังตารางที่ 8, 9 และ 10

ตารางที่ 8 การเปลี่ยนรหัสตัวแปรลำดับการเกิดเป็นตัวแปรเทียม (dummy variable)

ตัวแปรลำดับการเกิด	ตัวแปรเทียม
ลูกคนแรก	100 (BIR1)
ลูกคนกลาง	010 (BIR2)
ลูกคนเล็ก	001 (BIR3)
ลูกคนเดียว	000 (Reference/BIR)

ตารางที่ 9 การเปลี่ยนรหัสตัวแปรบุคลิกภาพเป็นตัวแปรเทียม (dummy variable)

ตัวแปรบุคลิกภาพ	ตัวแปรเทียม
แบบเปิดเผย	1 (EXP)
ไม่ใช่แบบเปิดเผย	0 (Reference/PER)

ตารางที่ 10 การกำหนดตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสเกลอันดับ (Ordinal Scale)

ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ตัวแปรสเกลอันดับ
1.51-2.00	1 (GPA1)
2.01-2.99	2 (GPA2)
มากกว่าหรือเท่ากับ 3.00	3 (GPA)

เมื่อนำตัวแปรอิสระทั้งหมด จำนวน 5 ตัว ได้แก่ ลำดับการเกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และเชาวน์อารมณ์ มาเป็นตัวแปรพยากรณ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีทีมงานและมีติการรักษาความสัมพันธ์ ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก โดยใช้วิธี ENTER ได้ผลดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณได้จากโมเดลการถดถอยโลจิสติก

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	df.	p.	Exp(B)
BIR1	1.549	.760	4.154	1	.042*	4.705
BIR2	1.117	.798	1.960	1	.162	3.056
BIR3	1.107	.770	2.070	1	.150	3.026
GPA	1.464	.389	14.132	1	.000**	4.321
EXP	2.758	.660	17.458	1	.000**	.063
SELF	.115	.057	4.050	1	.044*	1.122
EQ	.119	.023	27.148	1	.000**	1.126
Constant	-19.243	3.533	29.672	1	.000	.000

หมายเหตุ * $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 11 เมื่อพิจารณาค่านัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ค่าสถิติวาลด์ (Wald Statistic) พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีทีมงานและมีติการรักษาความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ตัวแปรบุคลิกภาพ(แบบเปิดเผย EXP) และตัวแปรเชาวน์อารมณ์ (EQ) และตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีทีมงานและมีติการรักษาความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรลำดับการเกิด(ลูกคนแรก BIR1) และตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเอง (SELF)

สมการถดถอยโลจิสติก คือ

$$\text{prob (ภาวะผู้นำสูง)} = \frac{e^z}{1 + e^z}$$

$$\text{หรือ} = \frac{1}{1 + e^{-z}}$$

โดยที่

$$z = -19.243 + 1.549\text{BIR1} + 1.464\text{GPA} + 2.758\text{EXP} + .115\text{SELF} + .119\text{EQ}$$

สมการข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ถ้าคะแนนของตัวแปรพยากรณ์เปลี่ยนไป 1 หน่วย จะทำให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีภาวะผู้นำสูงเปลี่ยนไปในรูปของค่าลอการิทึมของอัตราส่วนแอดัมต่อ(log odds) มีค่าเท่ากับสัมประสิทธิ์การถดถอย(B) เช่น ถ้าคะแนนของตัวแปรลำดับการเกิด (ลูกคนแรก BIR1) เปลี่ยนไป 1 หน่วย และควบคุมตัวแปรพยากรณ์ที่เหลือ จะทำให้ค่าลอการิทึมของอัตราส่วนแอดัมต่อของการมีภาวะผู้นำสูง เปลี่ยนไป 1.549 และเช่นเดียวกัน หากคะแนนของตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน(GPA) ตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเอง (SELF) และตัวแปรเชาวน์อารมณ์ (EQ) เปลี่ยนไป 1 หน่วย และควบคุมตัวแปรพยากรณ์ที่เหลือ จะทำให้ค่าลอการิทึมของอัตราส่วนแอดัมต่อของการมีภาวะผู้นำสูง เปลี่ยนไป 1.464, 2.758, .115 และ .119 ตามลำดับ

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเป็นบวก ค่าของอัตราส่วนแอดัมต่อจะมีค่ามากกว่า 1 หมายความว่า ค่าของอัตราส่วนแอดัมต่อเพิ่มขึ้น แต่ถ้าค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเป็นลบ ค่าของอัตราส่วนแอดัมต่อจะน้อยกว่า 1 หมายความว่า ค่าของอัตราส่วนแอดัมต่อจะลดลง และถ้าค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเป็นศูนย์ ค่าของอัตราส่วนแอดัมต่อเท่ากับ 1 หมายความว่า ค่าของอัตราส่วนแอดัมต่อไม่เปลี่ยนแปลง

จากตารางที่ 11 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย(B) และค่าอัตราส่วนแอดัมต่อ (Exp(B)) แล้ว พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่พยากรณ์ความน่าจะเป็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมีดีการรักษาความสัมพันธ์ในรูปของอัตราส่วนแอดัมต่อได้มากที่สุด คือ ตัวแปรลำดับการเกิด(ลูกคนแรก BIR1) มีค่าของอัตราส่วนแอดัมต่อเท่ากับ 4.705 หมายความว่า เมื่อคะแนนตัวแปรลำดับการเกิด(ลูกคนแรก BIR1) เปลี่ยนไป 1 หน่วย โดยควบคุมตัวแปรพยากรณ์ที่เหลือ จะทำให้มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมีดีการรักษา

ความสัมพันธ์เปลี่ยนไป 4.705 เท่า เมื่อเทียบกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมิติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ เช่น ถ้าคะแนนตัวแปรลำดับการเกิด(ลูกคนแรก BIR1) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย โดยควบคุมตัวแปรที่เหลือ จะทำให้มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงเพิ่มขึ้น 4.705 เท่าของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำ และในทางกลับกันถ้าคะแนนตัวแปรลำดับการเกิด(ลูกคนแรก BIR1) ลดลง 1 หน่วย โดยควบคุมตัวแปรที่เหลือ จะทำให้มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงลดลง 4.705 เท่าของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำ

ตัวแปรที่พยากรณ์ความน่าจะเป็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ในรูปของอัตราส่วนเต็มต่อรองลงมา ได้แก่ ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ตัวแปรบุคลิกภาพ (แบบเปิดเผย EXP) ตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเอง (SELF) และตัวแปรเชาวน์อารมณ์(EQ) มีค่าอัตราส่วนเต็มต่อเท่ากับ 4.321, 1.126, 1.122 และ .063 ตามลำดับ

2.2 การตรวจสอบความตรง (Goodness of Fit) ของโมเดลการถดถอยโลจิสติก จากผลการพยากรณ์ภาพรวมของโมเดลการถดถอยโลจิสติกในการพยากรณ์ภาวะผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การเปรียบเทียบผลการพยากรณ์จากโมเดลการถดถอยโลจิสติกกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากตารางจัดประเภท (Classification Table) ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า ผลการพยากรณ์ที่ได้จากโมเดลมีความถูกต้องเป็นร้อยละเท่าใด

ตารางที่ 12 ร้อยละการพยากรณ์ของโมเดลโลจิสติกในการพยากรณ์ภาวะผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ค่าที่สังเกตได้	ค่าพยากรณ์		
	ภาวะผู้นำต่ำ	ภาวะผู้นำสูง	ร้อยละ
ภาวะผู้นำต่ำ	90	10	90.00
ภาวะผู้นำสูง	17	83	83.00
ภาพรวม			86.50

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่าโมเดลสามารถพยากรณ์นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำจำนวน 90 คน ได้ถูกต้องว่ามีภาวะผู้นำต่ำ และสามารถพยากรณ์นักเรียนที่มีภาวะผู้นำสูงจำนวน 83 คน ได้อย่างถูกต้อง ส่วนในอีก 2 เซลที่เหลือเป็นจำนวนนักเรียนที่โมเดล

พยากรณ์ผิด มีจำนวน 27 คน แสดงว่า โมเดลนี้สามารถพยากรณ์นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงได้ถูกต้องร้อยละ 83 พยากรณ์นักเรียนที่มีภาวะผู้นำต่ำได้ถูกต้องร้อยละ 90 และเมื่อพิจารณาภาพรวมพบว่าโมเดลสามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 86.5 จากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมด 200 คน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่มีสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ ซึ่งได้อภิปรายผลตามปัจจัยที่ศึกษาทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ
2. ปัจจัยด้านเขาวนอารมณ์
3. ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. ปัจจัยด้านลำดับการเกิด
5. ปัจจัยด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ปัจจัยด้านเขาวนอารมณ์ ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยด้านลำดับการเกิด และปัจจัยด้านการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับภาวะผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสามารถสรุปและอภิปรายได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดเผยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่มีผลต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า บุคลิกภาพแบบเปิดเผยมีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดเผยพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเป็นบวก แสดงว่าถ้านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีคะแนนบุคลิกภาพแบบเปิดเผยเพิ่มขึ้นจะทำให้มีภาวะผู้นำสูงขึ้น

จากการพิจารณาผลการวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนบุคลิกภาพระหว่างกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์กับกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์แล้วพบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำสูงมีค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำต่ำ โดยกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดบุคลิกภาพเท่ากับ 31.25

คะแนน ส่วนกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดบุคลิกภาพเท่ากับ 23.53 คะแนน

งานวิจัยนี้พบว่า บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่นเดียวกับงานวิจัยอื่นๆ ที่ศึกษาพบว่าบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ (Leuder, 1986 ; Gardner and Martinko, 1990 ; Brown and DeCoster, 1991) สอดคล้องกับการศึกษาของ Kroeger and Thuesen (1992) ที่พบว่า พฤติกรรมที่ผู้นำมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ รอบตัวนั้น เนื่องมาจากลักษณะบุคลิกภาพ พฤติกรรมผู้นำที่ดีนั้น จะขึ้นกับคุณลักษณะของบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ เป็นสำคัญ ซึ่งมีผลต่อการบริหารทั้งในด้านวิธีการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานและติดต่อประสานงานอื่นๆ

นอกจากนี้งานวิจัยของ Judge T.A. และคณะ (2002) และ Silverthorne (2001) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับภาวะผู้นำ พบว่าบุคลิกภาพแบบเปิดเผยมีความสัมพันธ์กับการมีภาวะผู้นำและประสิทธิภาพการเป็นผู้นำที่ดี ซึ่งจะมีการยอมรับความคิดเห็น และมีความยุติธรรมในการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Bradley และคณะ (2002) ซึ่งศึกษาพบว่าบุคลิกภาพสามารถเป็นตัวทำนายความสามารถและรูปแบบภาวะผู้นำของผู้นำได้

2. ปัจจัยด้านเขาวนอารมณ์

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรเขาวนอารมณ์มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่มีผลต่อการมีภาวะผู้นำสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า เขาวนอารมณ์มีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูง

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรเขาวนอารมณ์ พบว่ามีค่าเป็นบวก แสดงว่าเมื่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีเขาวนอารมณ์ในระดับที่สูงขึ้น จะทำให้มีภาวะผู้นำสูงขึ้นเช่นกัน

จากการพิจารณาผลการวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนเขาวนอารมณ์ระหว่างกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์กับกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์แล้วพบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำสูงมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเขาวนอารมณ์สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำต่ำ โดยกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดเขาวนอารมณ์เท่ากับ 136.78 คะแนน ส่วนกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดเขาวนอารมณ์เท่ากับ 121.01 คะแนน

เขาวนอารมณ์เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ เข้าใจ และประยุกต์ใช้พลัง การรู้จักอารมณ์ของตนเป็นรากฐานในการสร้างความสัมพันธ์และโน้มน้าวผู้อื่นได้ (Cooper and Sawaf,

1997) เซวาน์อาร์มน์ก่อให้เกิดการทำงานร่วมมือที่สร้างสรรค์ สนองเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างราบรื่น ก่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ให้เกียรติ ขอมริบ เกื้อหนุนแก่กันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติของผู้นำ คือ การใช้สัมพันธภาพ ความสามารถในการชักจูง และกระบวนการติดต่อซึ่งกันและกันเพื่อปฏิบัติและอำนวยความสะดวกให้บรรลุถึงจุดหมาย

การศึกษาซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ การศึกษาของ Palmer และคณะ (2001) ซึ่งศึกษาพบว่า เซวาน์อาร์มน์มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ Geery and Lorie (1997) ศึกษาพบว่า ผู้นำมีเซวาน์อาร์มน์ในด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามารถใช้ความรู้แห่งตนในการควบคุมอารมณ์ ความสามารถยับยั้งการตอบสนองทางลบ และความสามารถในการมองโลกในแง่ดี ผู้นำมีความสามารถ 1) ค้นหาความเข้าใจและการตอบสนองทางอารมณ์กับผู้อื่น 2) แสดงความมีเมตตาและยอมรับ โดยการปรับตัวให้เข้ากับพฤติกรรมที่ไม่ใช่วาจาของผู้อื่น 3) เข้าใจถึงอิทธิพลในอำนาจแห่งตน และใช้อย่างสมเหตุสมผล 4) พัฒนาความไว้วางใจที่เป็นพื้นฐานในการรักษา สัมพันธภาพให้คงอยู่ 5) ใช้อารมณ์เพื่อการกระตุ้น โน้มน้าวและชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตาม ส่งเสริมการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และการทำงานเป็นทีม มีการใช้อำนาจในตัวเองมากกว่าอำนาจตามตำแหน่งเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและสามารถจัดการกับความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Charbonneau & Nicol (2002) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเซวาน์อาร์มน์กับภาวะผู้นำในวัยรุ่น พบว่าเซวาน์อาร์มน์มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทั้งมิติที่เน้นงานและมิติที่เน้นความสัมพันธ์ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Chi-Sum & Kenneth (2002) ที่ศึกษาพบว่าเซวาน์อาร์มน์มีผลต่อความสามารถของผู้นำ โดยเซวาน์อาร์มน์จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของงาน และทัศนคติในการทำงาน รวมถึงความพึงพอใจในการทำงานของ ผู้นำ

เซวาน์อาร์มน์ มีความสำคัญและมีประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทุกๆ ด้าน ผู้ที่มีเซวาน์อาร์มน์สูงจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเข้าใจตนและเข้าใจผู้อื่น สามารถปรับตัวได้ดี สามารถแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้ชีวิตมีความสุขและประสบความสำเร็จ ดังนั้นจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการปลูกฝังให้วัยรุ่นเป็นผู้มีเซวาน์อาร์มน์สูง เพื่อการพัฒนาความเป็นผู้นำและประโยชน์ในด้านอื่นๆ

3. ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่มีผลต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่ามีค่าเป็นบวก แสดงว่าเมื่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้น จะทำให้มีภาวะผู้นำสูงขึ้นเช่นกัน

และเมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานพบว่า กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์มีผลการเรียนอยู่ในระดับคะแนนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ โดยกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ในระดับ มากกว่าหรือเท่ากับ 3.00 คิดเป็นร้อยละ 61 ส่วนกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์มีผลการเรียนอยู่ในช่วง 2.01-2.99 เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 66 มีเพียงร้อยละ 17 เท่านั้นที่มีผลการเรียนมากกว่าหรือเท่ากับ 3.00 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความสัมพันธ์กับการมีภาวะผู้นำสูงด้วย

เนื่องจากวัยรุ่นมักจะคิดว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เปรียบเสมือนการประเมินความสามารถทางสติปัญญาของวัยรุ่น และพวกเขามักจะเปรียบเทียบความสามารถของตนเองจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกลุ่มเพื่อนในโรงเรียน ดังนั้นวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีจะมีความคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวก (Hurlock, 1978) เมื่อวัยรุ่นมีความคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวก คิดว่าตนเป็นคนที่มีความสามารถแล้วก็จะเชื่อว่าตนเป็นบุคคลที่มีความสามารถ จะส่งผลให้วัยรุ่นมีความเชื่อมั่นและสามารถทำงานในชั้นเรียนได้ดี

วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี จะมองตนเองในทางบวกและมั่นใจในตนเอง จะมีกำลังใจในการพยายามและมีแรงจูงใจที่จะทำให้ตนเองดีขึ้นตามจุดมุ่งหมายของตนเอง และเมื่อเด็กประสบความสำเร็จด้านการเรียนแล้ว วัยรุ่นก็จะได้รับการส่งเสริมจากบุคคลรอบข้างและจะรู้สึกว่ามีผู้อื่นมั่นใจในความสามารถทางการเรียนของตน ก็จะส่งผลให้วัยรุ่นมีความมั่นใจในตนเองและมองตนเองในทางบวกมากขึ้น (Rice, 1975) ซึ่งอาจส่งผลทำให้วัยรุ่นมีภาวะผู้นำสูงได้

งานวิจัยนี้พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ เช่นเดียวกับงานวิจัยของดวงพร ศรีจันทวงศ์ (2540) ที่ศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำ

4. ปัจจัยด้านลำดับการเกิด

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรลำดับการเกิดลูกคนแรกมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่มีผลต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์อย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า ลำดับการเกิดลูกคนแรก มีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์

เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานพบว่า กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ส่วนใหญ่มีลำดับการเกิดเป็นลูกคนแรกคิดเป็นร้อยละ 42 ส่วนกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมีดีงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ส่วนใหญ่มีลำดับการเกิดเป็นลูกคนเล็กคิดเป็นร้อยละ 40

จากแนวคิดของ Alfred Adler ที่กล่าวถึงลำดับการเกิดลูกคนแรกว่า เป็นลูกคนเดียวในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่พ่อแม่ให้ความรักความสนใจ แต่เมื่อมีน้องมาแทนที่ทำให้เกิดความรู้สึกสูญเสียอำนาจ จึงพยายามชดเชยสิ่งที่สูญเสียไป โดยการพยายามสร้างความสำเร็จในชีวิตที่โดดเด่น (นพมาศ อึ้งพระ(ธีรเวคิน), 2546) จึงมีความเป็นไปได้ว่าลูกคนแรกมักจะมีภาวะผู้นำสูง

การศึกษาของ Fuhrmann (Fuhrmann, 1990 อ้างถึงในศรีเรือน แก้วกังวาล, 2539) พบว่า ลูกคนแรกมักจะมีลักษณะมุ่งความสำเร็จ มักเข้าสังคมได้ดี มีความมั่นใจในตนเอง มีความเป็นผู้นำสูง มากกว่าลูกคนหลังๆ ผลการวิจัยชี้ว่า การที่ลูกคนแรกมีลักษณะเด่น เป็นเพราะพ่อแม่ให้ความสนใจมากกว่า มีความคาดหวังสูงกว่า ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของแอ็ดเลอร์ที่เชื่อว่าลูกคนแรกจะรู้สึกสูญเสียอำนาจเมื่อน้องคนรองเกิด จึงพยายามสร้างความสำเร็จในชีวิตที่โดดเด่น และมีความต้องการควบคุมคนอื่น ๆ

ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ลำดับการเกิดลูกคนแรก มีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Redmond (1995) และ Harm (1988) ที่ศึกษาพบว่าผู้นำหรือผู้บริหารส่วนใหญ่จะมีลำดับการเกิดเป็นลูกคนแรก

5. ปัจจัยด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่มีผลต่อการมีภาวะผู้นำสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่ามีค่าเป็นบวก แสดงว่าเมื่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น จะทำให้มีภาวะผู้นำสูงขึ้นเช่นกัน

จากการพิจารณาผลการวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองระหว่างกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์กับกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมีดีงานและ

มิตีการรักษาสัมพันธภาพแล้วพบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำสูงมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีภาวะผู้นำต่ำ โดยกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิติจานและมิตีการรักษาสัมพันธภาพมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองเท่ากับ 70.36 คะแนน ส่วนกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมิติจานและมิตีการรักษาสัมพันธภาพมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองเท่ากับ 51.76 คะแนน

คุณลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง คือ จะเป็นคนที่มีความมุ่งหวังต่อความสำเร็จ และมีความพยายามสูง เชื่อมั่นในความสามารถและการตัดสินใจของตนเอง มีความกล้าแสดงออกและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ดี มักเป็นฝ่ายชักนำผู้อื่นมากกว่าจะเป็นเพียงผู้ตาม (Coopersmith, 1981) เมื่อพิจารณาคูณลักษณะดังกล่าวแล้วพบว่า มีความเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังมีการศึกษาพบว่าเด็กในช่วงวัยรุ่นให้ความสำคัญต่อความต้องการเห็นคุณค่า (Esteem needs) สูงกว่าช่วงวัยอื่น และทางจิตวิทยาพัฒนาการ ในช่วงวัยรุ่นเป็นระยะที่บุคคลพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง (identity) วัยรุ่นจะมีการประเมินคุณค่าของตนเอง และมีความต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะเพื่อน การเป็นผู้นำมักจะทำให้ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นตามมา ซึ่งเป็นแรงเสริมให้วัยรุ่นมีความ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าเพิ่มขึ้น (Erikson, 1968; Hurlock, 1973) สิ่งต่างๆ เหล่านี้ อาจช่วยสนับสนุนผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิติจานและมิตีการรักษาสัมพันธภาพได้

งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bowers (1963) ที่พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของหัวหน้างาน และงานวิจัยของศศิกันต์ ธนะโสธร (2528) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับผลของการเป็นหัวหน้าห้องในระดับมัธยมศึกษา

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าตัวแปรปัจจัยคัดสรรทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ บุคลิกภาพ เซวาน์ อารมณ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลำดับการเกิด และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิติจานและมิตีการรักษาสัมพันธภาพ และแสดงให้เห็นว่าบุคลิกภาพแบบเปิดเผย เซวาน์อารมณ์สูง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ลำดับการเกิดลูกคนแรก และการเห็นคุณค่าในตนเองสูง สามารถทำนายนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิติจานและมิตีการรักษาสัมพันธภาพได้ แต่อย่างไรก็ตาม ยังอาจมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลให้บุคคลมีภาวะผู้นำสูงได้ ดังนั้น ผลการวิจัยในครั้งนี้ อาจเป็นเพียงข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาวะผู้นำต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูง ทั้งมีดีงานและมีดีการรักษาสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 5 และ 6 จากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ที่เป็นโรงเรียนสหศึกษา ในกรุงเทพมหานคร 6 โรงเรียน จำนวน 200 คน โดยจำแนกตามคะแนนภาวะผู้นำเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมีดีการรักษาสัมพันธ์ จำนวน 100 คน และกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมีดีงานและมีดีการรักษาสัมพันธ์ จำนวน 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1.แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
- 2.แบบสอบถามภาวะผู้นำ “Leadership action questionnaire” ของ David W. Johnson(1991)
- 3.แบบวัดบุคลิกภาพของอรชุนา จิรชนิดกุล (2544)
- 4.แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของชวณพิศ สันติโรจน์ประไพ (2535)
- 5.แบบวัดเขาวนอารมณ์ของกันตวรรณ มีสมสาร (2544)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. หาประสิทธิภาพของแบบสอบถามและทดลองใช้แบบสอบถามทั้ง 5 ชุด กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 40 คน
2. นำแบบสอบถามทั้ง 5 ชุด ซึ่งผ่านการทดลองใช้และได้หาประสิทธิภาพของเครื่องมือแล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสูงสุดต่ำสุดของภาวะผู้นำและปัจจัยด้านต่างๆ

1.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์และกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำต่ำทั้งมีติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ ด้วยสถิติทดสอบไค-สแควร์

2. การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis)

2.1 การเปรียบเทียบความสามารถของตัวแปรพยากรณ์ในการพยากรณ์ค่าความน่าจะเป็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ ในรูปอัตราส่วนเต็มต่อ

2.2 การตรวจสอบความตรง (Goodness of Fit) ของโมเดลการถดถอยโลจิสติก

ผลการวิจัย

จากตัวแปรที่นำมาศึกษาทั้งหมด 5 ตัว ได้แก่ ตัวแปรลำดับการเกิด ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวแปรบุคลิกภาพ ตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเอง และตัวแปรเซวาน์อารมณ์ พบว่าตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ ซึ่งสามารถสรุปผลตามปัจจัยคัดสรรต่างๆ ได้ดังนี้

ปัจจัยด้านบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ โดยตัวแปรบุคลิกภาพแบบเปิดเผย มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่มีผลต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัจจัยด้านเซวาน์อารมณ์ มีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ โดยตัวแปรเซวาน์อารมณ์มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่มีผลต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่มีผลต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีติงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัจจัยด้านลำดับการเกิด มีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ โดยตัวแปรลำดับการเกิดลูกคนแรก มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่มีผลต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ โดยตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่มีผลต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิจัยครั้งนี้พบว่า บุคลิกภาพแบบเปิดเผย เซวาน์อารมณ์สูง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ลำดับการเกิดลูกคนแรก และการเห็นคุณค่าในตนเองสูง สามารถทำนายนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ได้ โดยมีอำนาจการทำนายได้ถูกต้องร้อยละ 86.5

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีดีงานและมิติการรักษาความสัมพันธ์ แต่เนื่องจากในงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดคือ จากการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกไม่สามารถระบุได้ว่าผลการเรียนในระดับเท่าใดที่ส่งผลให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีภาวะผู้นำสูง เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามระดับผลการเรียนในแบบสอบถามเป็นช่วง ให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ ผลการเรียนที่ได้นำมาวิเคราะห์จึงเป็นข้อมูลอย่างหยاب ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาซ้ำเพื่อหาข้อสรุปที่ชัดเจน
2. ควรจะพิจารณาปัจจัยอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น สังคม กลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์ในครอบครัว รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และเพศ เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำอีกหรือไม่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กวี วงศ์พุด. (2542). *ภาวะผู้นำ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: บีเคอินเตอร์ปรินท์.
- กัณดาพรรณ มีสมสาร. (2544). *การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยย่างเข้าสู่วัยรุ่น ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัญญา สุวรรณแสง. (2533). *การพัฒนาบุคลิกภาพ เล่มที่ 1*. กรุงเทพมหานคร: บำรุงสาส์น.
- เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว และ ไพบุรย์ เทวรักษ์. (2542). *ข้อมูลพื้นฐานทางจิตวิทยา แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย : การวัดบุคลิกภาพ*. กรุงเทพมหานคร: เอสดีเพรส การพิมพ์.
- ชวนพิศ สันติโรจน์ประไพ. (2535). *การเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นที่มี การรับรู้บทบาททางเพศแตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. (2537). *ผู้นำการเมือง : แนวทางวิเคราะห์และกรณีศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: วัชรินทร์การพิมพ์.
- ณัชชา เอื้อศิริมนต์. (2544). *เชาวน์อารมณ์ของผู้นำในวงการธุรกิจประกันชีวิต*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.
- ดวงพร ศรีจันทวงศ์. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมในกิจกรรม นักศึกษาและสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย กับภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2542). "ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา". *วารสารพฤติกรรม ศาสตร์*. 5(1), 19-36.
- ทิพวรรณ กมลพัฒนานันท์. (2543). *การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญา สังกศคมสเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2542). *ความฉลาดทางอารมณ์*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์พริ้นต์ติ้งเซนเตอร์.
- นพมาศ อึ้งพระ(ธีรเวคิน). (2546). *ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ประดิษฐ์ ชัยปรีชา. (2533). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร วิทยาลัยพลศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2547). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชวรมณี (ประยูร ชมมจิตโต). (2542). "อีคิว ในแนวพุทธศาสนา". *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*. 5(1), 7-14.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพมหานคร: ธนรัชการพิมพ์.
- วันทนา ถิ่นกาญจน์. (2539). *ศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขา พยาบาลศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารุณี ชนวราพิช. (2534). *การพัฒนาบุคลิกภาพ*. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- วิจิตร วรุตบางกุล. (2526). *ศิลปศาสตร์น่ารู้สำหรับผู้ผู้นำ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วีรวัฒน์ ปันนิตามัย. (2542). *เชาวน์อารมณ์ (EQ) ดัชนีชี้วัดความสุขและความสำเร็จของชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2539). *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ*. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.
- ศศิกานต์ ชนะโสธร. (2529). *ผลของการมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าห้องต่อความรู้สึกเห็นคุณค่า ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถิต วงศ์สวรรค์. (2544). *การพัฒนาบุคลิกภาพ*. กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น.
- สร้อยตระกูล อรรถมานะ. (2542). *พฤติกรรมองค์กร : ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุชา จันท์เอม. (2536). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- โสภาก สปีลมันน์. (2536). *บุคลิกภาพและการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- อภิรัตน์ เวทอนุกุล. (2542). *ลักษณะบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา โดยใช้เครื่องมือ Myers-Briggs Type Indicator*. สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

- อรอุมา จิรชนิตกุล. (2544). ผลของการฝึกการกำกับตนเองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารี เพชรสุต. (2530). *มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน*. กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

- Atwater, E. (1988). *Adolescence*. 3rd ed. New York: Printice-Hall.
- BarOn, R. (1997). *BarOn emotional quotient inventory: a measure of emotional intelligence*. Toronto: Multi-Health System.
- Bass, M.B. (1985). *Leadership and performance beyond expectation*. New York: The Free press.
- Bowers, D.G. (1963). Self-esteem and the diffusion of leadership style. *Journal of Applied Psychology*. 47, 135-140.
- Bradley, J.P., Nicol, A.M., Charbonneau, D. and Meyer, J.P. (2002). Personality correlates of leadership development in Canadian Forces Officer Candidates. *Canadian Journal of Behavioural Science*. 34(2), 92-103.
- Brown, V.L. and DeCoster, D.A. (1991). The Myers-Briggs Type Indicator as a development Measure: implication for student learner in high education. *Journal of College Student Development*, 32.
- Charbonneau, D. and Nicol, A.M. (2002). Emotional intelligence and leadership in adolescents. *Personality and Individual Differences*. 33(7), 1101-1113.
- Cohen, Y. (1964). *The transition from child to adolescence*. Chicago: Adline.
- Coleman, J. and Hendry, L.B. (1999). *The nature of adolescence*. 3th ed.. New York: Routledge.
- Coopersmith, S. (1981). *The antecedents of self-esteem*. 2nd ed. Palo Alto, California: Consulting Psychologists Press.
- Coopersmith, S. (1984). *Self-esteem inventories*. San Francisco: Consulting Psychologists Press.
- DuBrin, A.J. (1998). *Leadership research findings, practice and skill*. New York: Houghton Mifflin Company.
- Dusek, J.B. (1987). *Adolescence development and behavior*. New Jersey: Printice-Hall.

- Erikson, E.H. (1968). *Identity: youth and crisis*. New York: W.W. Norton & Company.
- Eysenk, H.J. (1971). *The structure of human personality*. London: Methuen Co.
- Gardner, W.L. and Martinko, M.J. (1990). "The relationship between psychological type, Managerial behavior, and managerial effectiveness: An empirical investigation".
Journal of Psychological Type. 19, 35-43.
- Goleman, D. (1998). *Working with emotional intelligence*. New York: Bantam Book.
- Halpin, A.W. (1966). *Theory and research in administration*. New York: The Macmillan Company.
- Harm, N.A. (1988). *Variables influencing leadership development among presidents of Selected nursing organization: State nurses' associations and chapters of Sigma Theta Tau*.
The University of Nebraska-Lincoln.
- Hilgard, E.R. (1957). *Introduction to psychology*. 2nd ed. New York: Harcourt Brace and World.
- Hurlock, E.B. (1973). *Adolescent development*. New York: McGraw-Hill.
- Hurlock, E.B. (1978). *Child development*. Tokyo: Kogakusha Co.Lid.
- Inhelder, B. and Piaget, J. (1958). *The growth of logical thinking from children to adolescence*.
New York: Basic Books.
- Johnson, D.W. (1991). *Joining together group theory and group skill*. 4th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Judge, T.A., Bono, J.E., Ilies, R., and Gerhardt, M.W. (2002). Personality and leadership: a qualitative and Quantitative review. *Journal of Applied Psychology*. 87(4), 765-780.
- Jung, C.G. (1939). *The integration of the personality*. New York: Ferrar & Rinehart.
- Kroeger, O. and Thuesen, J.M. (1992). *Type talk at work*. New York: Delarcorte Press.
- Lindenfield, G. (2000). *Self-esteem*. London: Thorsons.
- Lueder, D.C. (1986). Psychological types and leadership styles of the 100 top executive educators in North America. *Journal of Psychological Type*, 12, 9-12.
- Maslow, A.H. (1970). *Motivation and personality*. 2nd ed. New York: Harper and Row Publisher.
- Mayer, J.D. and Salovey, P. (1997). *Emotional development and emotional intelligence*.
New York: Basic Book.
- Palmer, B., Wall, M., Burgess, Z. and Stough, C. (2001). Emotional intelligence and

- Effective leadership. *Leadership & Organization Development Journal*. 22(1), 1-7.
- Redmond, M.G. (1995). "We don't make widgets here" Voice of chief nurse executives. *JONA*. 19(6).
- Rice, F.P. (1975). *The adolescent: Developmental, relationship, and culture*. 3rd ed. New York: Allyn and Bacon.
- Rosenberg, M. (1979). *Coceiving the self*. U.S.A.: Basic Book.
- Silverthorne, C. (2001). Leadership effectiveness and personality: a cross culture evaluation. *Personality and Individual Differences*. 30(2), 303-309.
- Steinberg, L. (1996). *Adolescence*. 6th ed. New York: Mcgraw-Hill.
- Tead, O. (1935). *The art of leadership*. New York: McGraw-Hill.
- Chi-Sum, W. and Kenneth, S.L. (2002). The effects of leader and follower emotional Intelligence on an exploratory study. *The Leadership Quarterly*. 13(3), 243-274.
- Yukl, G.A. (1998). *Leadership in organization*. New Jersey: Prentice Hall.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

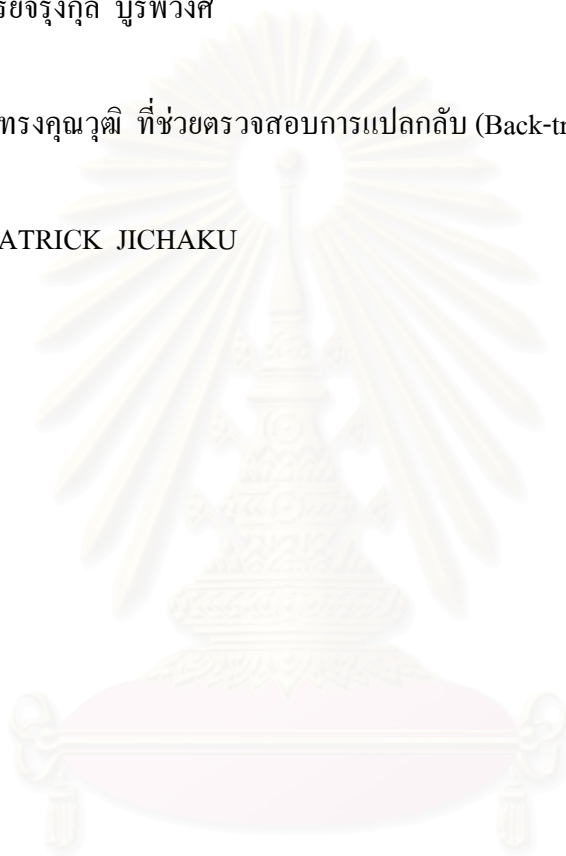
ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ช่วยตรวจสอบการแปลแบบสอบถามภาวะผู้นำ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรณระพี สุทธิวรรณ
3. อาจารย์จรุงกุล บุรพวงส์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ช่วยตรวจสอบการแปลกลับ (Back-translation) แบบสอบถามภาวะผู้นำ

1. Dr. PATRICK JICHAKU

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

จดหมายอนุญาตใช้แบบสอบถามภาวะผู้นำ
 “Leadership action questionnaire” ของ David W. Johnson, 1991

Mail - Addresses - Calendar - Notepad - **lawan_too@yahoo.com**
 [Sign Out]

Check Mail Compose Mail Upgrades - Search Mail - Mail Options

Folders [Add] Previous | Next | Back to Messages

Inbox (1) Delete | Reply | Reply All | Forward | as attachment ▾

Draft

Sent

Trash [Empty]

FREE Credit

Check Instantly!
 Your pregnancy today
 Fetal development
 Easy Faxing With Your Yahoo! Mail
 Remotely Access Your PC from your wireless

This message is not flagged. [Flag Message - Mark as Unr

Subject: Re: Ask for your permission
Date: Fri, 18 Jul 03 10:01:23 -0500
From: "David W.Johnson" <dwj@visi.com> | This is spam
To: "lawan too" <lawan_too@yahoo.com>

Dear Ms. Lawan:

You have my permission to use the leadership .
 your
 dissertation. Please let me know what you fi

David W. Johnson

David W. Johnson
 Professor of Educational Psychology
 60 Peik Hall
 University of Minnesota
 Minneapolis, Minnesota 55455
 (612) 614-7031; FAX (952) 831-9332

Delete | Reply | Reply All | Forward | as attachment ▾

Previous | Next | Back to Messages

.../ShowLetter?MsgId=3995_4109_484_1057_314_0_4_-1_0&YY=86767&inc=25&order=down&sor7/20/2003

ภาคผนวก ค

จดหมายขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ที่ ศธ. 0512.7' ๙๗๙๙

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ชั้น 16 อาคารวิทยกิตต์ ถนนพญาไท
วังใหม่ ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

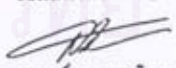
23 พฤศจิกายน 2547

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนหอวัง

เนื่องด้วย นางสาว ลาวัลย์ ทองศรีสมบูรณ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่างการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง "ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมิถิงานและมีผลการรักษาความสามัคคี" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามภาวะผู้นำ แบบวัดบุคลิกภาพ แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง และแบบวัดเชาว์อารมณ์กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางสาวลาวัลย์ ทองศรีสมบูรณ์ ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต)

คณาบดีคณะจิตวิทยา

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร (02) 218-9906-8

โทรสาร. (02) 218-9923

ที่ ศธ. 0512.7/ 1๕๐๖

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ชั้น 16 อาคารวิทยกิตติ์ ถนนพญาไท
วังใหม่ ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

๑๙ พฤศจิกายน 2547

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

เนื่องด้วย นางสาว ลาวัลย์ ทองศรีสมบูรณ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขา
จิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัย
วิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูง
ทั้งมีดีงานและมีดีการรักษาสัมพันธภาพ” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุญชัย
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ
แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามภาวะผู้นำ แบบวัดบุคลิกภาพ แบบวัดการเห็น
คุณค่าในตนเองและแบบวัดเชาว์อารมณ์กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 40 คน
ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์โปรดอนุญาตให้ นางสาวลาวัลย์ ทองศรีสมบูรณ์ ได้
ทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ
โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุญชัย)

คณบดีคณะจิตวิทยา

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. (02) 218-9906-8

โทรสาร. (02) 218-9923

ภาคผนวก ง

เลขที่.....

แบบสอบถาม

เนื่องด้วยดิฉัน นางสาวลาวัลย์ ทองศรีสมบูรณ์ นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะผู้นำสูงทั้งมีติงานและมิตการรักษาความสัมพันธ์” จึงขอเก็บข้อมูลจากนักเรียน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาวิจัยต่อไป

ขอความกรุณานักเรียน ช่วยตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง ข้อมูลจากนักเรียนทั้งหมด จะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และใช้เพื่อการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำ ประกอบด้วยข้อคำถาม 12 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบวัดบุคลิกภาพ ประกอบด้วยข้อคำถาม 24 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบวัดเซา์อารมณ์ ประกอบด้วยข้อคำถาม 33 ข้อ

ในการตอบแบบสอบถามแต่ละตอน กรุณาเติมข้อความและเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ ชาย หญิง

2. อายุปี

3. ลำดับการเกิด

บุตรคนแรก

บุตรคนกลาง (ไม่ใช่คนแรกหรือคนเล็ก)

บุตรคนเล็ก

บุตรคนเดียว

4. ระดับชั้นเรียน

ม.4

ม.5

ม.6

5. ผลการเรียน (เกรดเฉลี่ยสะสม)

เท่ากับหรือน้อยกว่า 1.50

เท่ากับ 1.51 – 2.00

เท่ากับ 2.01 – 2.99

เท่ากับหรือมากกว่า 3.00

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำ

แต่ละข้อต่อไปนี้เป็นกรอธิบายพฤติกรรมภาวะผู้นำ จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

พฤติกรรมภาวะผู้นำ	คุณทำพฤติกรรมนั้น				
	เป็นประจำ	บ่อยๆ	เป็นบางครั้ง บางคราว	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยทำเลย
1. ฉันเสนอข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็น, ให้ข้อคิด, ความรู้สึก, และข้อมูล เพื่อช่วยในการอภิปรายกลุ่ม					
2. ฉันให้การสนับสนุนอย่างเป็นทางการแก่สมาชิกกลุ่มทุกคนให้มีส่วนร่วม ฉันเปิดรับความคิดเห็นของเขา ฉันแสดงให้เขาเห็นว่าฉันเห็นคุณค่าที่เขาแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่ม					
3. ฉันขอข้อเท็จจริง, ข้อมูลต่างๆ, ความคิดเห็น, ข้อคิด, และความรู้สึกจากสมาชิกคนอื่นๆ ของกลุ่ม เพื่อช่วยในการอภิปรายกลุ่ม					
4. ฉันช่วยให้การสื่อสารระหว่างสมาชิกกลุ่มเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทักษะในการติดต่อสื่อสารที่ดี เพื่อให้แน่ใจว่าสมาชิกแต่ละคนเข้าใจว่าคนอื่นพูดอะไร					
5. ฉันให้แนวทางการทำงานของกลุ่มโดยวางแผนว่าทำอะไรให้งานของกลุ่มดำเนินไปได้ และเน้นที่การทำงานให้สำเร็จ ฉันมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มอย่างเหมาะสม					
6. ฉันใช้อารมณ์ขันและเสนอแนะแนวทางที่น่าสนใจในการทำงาน เพื่อลดความตึงเครียดภายในกลุ่ม และเพิ่มความสุขสนานในการทำงานร่วมกัน					

พฤติกรรมภาวะผู้นำ	คุณทำพฤติกรรมนั้น				
	เป็นประจำ	บ่อยๆ	เป็นบางครั้ง บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย ทำเลย
7. ฉันรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของสมาชิกกลุ่มมาผสมผสานกัน และกล่าวทวนพร้อมทั้งสรุปประเด็นสำคัญที่อภิปรายกันในกลุ่ม					
8. ฉันสังเกตวิธีการทำงานของกลุ่ม และใช้ข้อสังเกตของฉันช่วยอภิปรายว่า กลุ่มควรจะทำอย่างไร จึงจะสามารถทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น					
9. ฉันสร้างพลังให้แก่กลุ่ม ฉันให้การสนับสนุนสมาชิกกลุ่มให้ทำงานหนัก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม					
10. ฉันสนับสนุนให้เปิดการอภิปรายรับฟังข้อขัดแย้งของสมาชิกกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาความคิดเห็นไม่ตรงกัน และเพิ่มความสมานฉันท์ของกลุ่ม ฉันจะเป็นตัวกลางในการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างสมาชิก เมื่อพบว่าพวกเขาไม่สามารถตกลงกันได้เอง					
11. ฉันขอให้คนอื่นสรุปในสิ่งที่กลุ่มได้อภิปรายอะไรไปบ้าง เพื่อให้แน่ใจว่าเขาเข้าใจการตัดสินใจของกลุ่ม และเข้าใจเนื้อหาสาระที่กลุ่มอภิปราย					
12. ฉันแสดงออกถึงการสนับสนุน, การยอมรับ และความชื่นชมต่อสมาชิกคนอื่นของกลุ่ม และให้การยกย่องอย่างเหมาะสมเมื่อสมาชิกคนอื่นๆ แสดงออกในทางที่สร้างสรรค์ในกลุ่ม					

ตอนที่ 3 แบบวัดบุคลิกภาพ

ต่อไปนี้เป็นคำถามที่เกี่ยวกับแนวทางที่ท่านรู้สึก และกระทำ ในแต่ละคำถามให้เลือกตอบว่า “ใช่” “ไม่ใช่” “ไม่แน่ใจ” จงพยายามตัดสินใจว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” สำหรับสิ่งที่ท่านกระทำ หรือรู้สึกตามปกติ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในกระดาษคำตอบในช่องของคำว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ถ้าท่านรู้สึกว่าสวัสดิวัยที่จะตัดสินใจก็จงขีดในช่อง “ไม่แน่ใจ” แต่พยายามอย่าใช้ช่องนี้ให้มากนักให้ทำโดยรวดเร็วสำหรับแต่ละคำถาม เราต้องการปฏิกริยาแรกของท่าน และจงตรวจดูให้แน่ใจว่าได้ตอบทุกคำถาม ไม่ได้เว้นคำถามใดเลย

ในการตอบครั้งนี้ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด และนี่ไม่ใช่การทดสอบสติปัญญา หรือความสามารถแต่อย่างใด เป็นการวัดเกี่ยวกับวิธีที่ท่านปฏิบัติ และรู้สึกเท่านั้น

คำถาม	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
1. ท่านมีความสุขที่สุด เมื่อท่านมีส่วนร่วมในงานที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว			
2. โดยปกติ ท่านเป็นผู้ที่เริ่มสร้างมิตรภาพกับผู้อื่น			
3. ท่านมักจะทำอะไรอย่างรวดเร็ว และทำด้วยความมั่นใจ			
4. ท่านคิดว่า ท่านเป็นคนที่เต็มไปด้วยชีวิตชีวา			
5. ท่านรู้สึกไม่มีความสุขมาก ถ้าท่านถูก(บังคับ) ไม่ให้มีโอกาสพบปะใครๆ			
6. ท่านเป็นคนชอบลงมือทำอะไรโดยทันที มากกว่าจะวางแผนการ			
7. ท่านชอบที่จะอยู่ในเบื้องหลังในงานสังคมต่างๆ มากกว่าออกหน้า			
8. เวลาท่านไปในงาน ท่านรู้สึกอยากที่จะปล่อยตัวเองให้สนุก แม้ว่างานนั้นจะสนุกสนานเต็มที่			
9. ท่านมักที่จะเป็นคนซื้อตรงเกินไป			
10. ท่านชอบที่จะมีส่วนร่วมในงานสังคมบ่อยๆ			
11. ท่านเป็นคนที่จะให้การสนับสนุนกับคนบางคนเท่านั้น			
12. ท่านจะคิดเกี่ยวกับงานของท่าน ในแง่ของความเป็นความตาย			
13. ท่านชอบที่จะมีการนัดพบปะ (ทางสังคม) บ่อยๆ			
14. โดยทั่วไป ท่านชอบที่จะริเริ่มหรือนำในกิจกรรมของกลุ่ม			

คำถาม	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
15. ท่านมักเป็นคนขี้อาย เมื่ออยู่ต่อหน้าเพศตรงข้าม			
16. ท่านมักจะมีคำตอบที่เตรียมไว้ สำหรับข้อคิดเห็นที่คนอื่นจะพูดเกี่ยวกับท่าน			
17. ท่านคิดว่าตัวท่านเป็นคนที่ทำอะไรไปตามโชค ไม่มีความวิตกกังวล			
18. ท่านมักทำตนเงิบ เมื่ออยู่ในสังคม			
19. โดยปกติ ท่านสามารถจะปล่อยตัวท่านให้มีความ สนุกสนานอย่างเต็มที่ในงานสังคมรื่นเริง			
20. ท่านชอบทำงานที่จะต้องให้ความสนใจมากๆ			
21. ท่านมักจะทำงานอย่างสบายๆ ไม่เอาจริงจัง โดยถือว่าเป็นงานในหน้าที่			
22. คนอื่นๆ คิดว่าท่านเป็นคนที่เต็มไปด้วยความมีชีวิตชีวา			
23. ท่านคิดว่าท่านเป็นคนช่างพูด			
24. ท่านชอบที่จะพูดจาตลกกับคนอื่น			

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าเหมือนหรือไม่เหมือนตนเองตามความเป็นจริง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ “ใช่” หากเหมือนตนเอง หรือ “ไม่ใช่” หากไม่เหมือนตนเอง

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1. โดยปกติฉันจะไม่หวั่นไหวต่อเหตุการณ์ต่างๆ		
2. ฉันรู้สึกลำบากใจในการพูดต่อหน้ากลุ่มคน		
3. ฉันอยากเปลี่ยนหลายๆ สิ่งในตัวเอง ถ้าสามารถทำได้		
4. ฉันสามารถตัดสินใจเรื่องต่างๆ โดยไม่รู้สึกรังเกียจจนเกินไป		
5. ใครๆ จะรู้สึกสนุกเมื่ออยู่กับฉัน		
6. ฉันรู้สึกหงุดหงิดง่ายเมื่ออยู่ที่โรงเรียน		
7. ฉันต้องใช้เวลาานกว่าจะคุ้นเคยกับสิ่งใหม่ๆ		
8. ฉันเป็นขวัญใจในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน		
9. ทุกคนในครอบครัวจะนึกถึงฉันเสมอ		
10. ฉันยอมแพ้ต่อสิ่งต่างๆ ง่ายมาก		
11. พ่อแม่คาดหวังในตัวฉันไว้สูงเกินไป		
12. ฉันเป็นคนอ่อนไหวง่าย		
13. ชีวิตของฉันเต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวาย		
14. เพื่อนๆ มักถ้อยตามความคิดเห็นของฉัน		
15. ฉันรู้สึกว่าตนเองต่ำต้อย		
16. บ่อยครั้งที่ฉันอยากหนีออกจากบ้าน		
17. บ่อยครั้งที่ฉันรู้สึกไม่สบายใจกับงานของฉัน		
18. ฉันไม่ได้เป็นคนหน้าตาดีเหมือนคนอื่น		
19. เมื่อมีสิ่งที่จะต้องพูด ฉันจะพูดออกมา		
20. ครอบครัวของฉันเข้าใจในตัวฉัน		
21. ฉันไม่ค่อยได้รับความนิยมนิยมชมชอบเหมือนคนอื่นๆ		
22. ฉันรู้สึกว่าพ่อแม่พยายามผลักดันชีวิตของฉันมาก		
23. บ่อยครั้งที่ฉันอยากจะเป็นคนอื่น		
24. บ่อยครั้งที่ฉันรู้สึกท้อแท้กับการทำงาน		
25. ฉันไม่สามารถเป็นที่พึ่งของใครได้		

ตอนที่ 5 แบบวัดเชาวน์อารมณ์

โปรดทำเครื่องหมาย “✓” ลงในช่องความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

คำถาม	เห็นด้วย มาก ที่สุด	เห็นด้วย	เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วย พอๆกัน	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย มาก ที่สุด
1. ฉันรู้ว่าเมื่อใดควรพบปัญหาส่วนตัวกับผู้อื่น					
2. เมื่อเจออุปสรรค ฉันจะนึกถึงอุปสรรค คล้ายๆ กันที่เคยแก้ไขได้ที่ผ่านมา					
3. ฉันหวังว่าจะทำสิ่งต่างๆ ได้ดีถ้าฉันพยายาม					
4. ฉันได้รับความไว้วางใจจากคนอื่นได้ง่าย					
5. ฉันรู้สึกว่ายากที่จะเข้าใจภาษาท่าทาง ของคนอื่น					
6. เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในชีวิตของฉัน ทำให้ฉันต้องพิจารณาใหม่ว่าจะอะไรสำคัญ และไม่สำคัญสำหรับฉัน					
7. เมื่ออารมณ์ของฉันเปลี่ยนแปลงไป ฉันจะมองเห็น โอกาสใหม่ๆ					
8. อารมณ์ต่างๆ เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ การดำรงชีวิตของฉันมีคุณค่า					
9. ฉันรู้เท่าทันอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง					
10. ฉันหวังว่าจะมีสิ่งดีๆ เกิดขึ้น					
11. ฉันชอบที่จะเปิดเผยอารมณ์ของตนเอง กับคนอื่น					
12. เมื่อนั้นอารมณ์ดี ฉันรู้วิธีที่จะทำให้ อารมณ์คงอยู่ได้นานๆ					
13. ฉันสามารถจัดเหตุการณ์ที่ทำให้คนอื่น สนุกสนานได้					
14. ฉันแสวงหากิจกรรมที่ทำให้ตนเอง มีความสุข					
15. ฉันรู้ตัวเมื่อส่งภาษาท่าทางให้คนอื่นรับรู้					

คำถาม	เห็นด้วย มาก ที่สุด	เห็นด้วย	เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วย พอๆกัน	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย มาก ที่สุด
16.ฉันสามารถทำให้ตนเองคูดีในสายตาของคนอื่น					
17.เมื่อฉันอารมณ์ดี ฉันจะสามารถแก้ไข ปัญหาต่างๆ ได้โดยง่าย					
18.ฉันสามารถรับรู้อารมณ์ของคนอื่นได้จาก การ แสดงออกทางสีหน้าของเขา					
19.ฉันรู้ว่าทำไมอารมณ์ของฉันจึงเปลี่ยนแปลง					
20.เมื่อฉันอารมณ์ดี ฉันจะสามารถคิดสิ่งใหม่ๆ ได้					
21.ฉันควบคุมอารมณ์ของตนเองได้					
22.ฉันรู้อารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ง่าย					
23.ฉันจงใจตนเอง โดยนึกถึงผลดีที่จะเกิดขึ้น จากสิ่งที่ฉันทำ					
24.ฉันชื่นชมคนอื่นเมื่อเขาทำสิ่งต่างๆ ได้ดี					
25.ฉันเข้าใจภาษาท่าทางของคนอื่น					
26.เมื่อฟังคนอื่นเล่าเหตุการณ์สำคัญในชีวิตของเขา ฉันรู้สึกราวกับว่าสิ่งนั้นเกิดขึ้นกับตัวฉันเอง					
27.เมื่ออารมณ์ของฉันเปลี่ยนแปลงไป ฉันมักจะนึกถึงสิ่งใหม่ๆ					
28.เมื่อต้องเจอสิ่งที่ทำท่าย ฉันจะเลิกทำ เพราะเชื่อว่าตนเองทำไม่ได้					
29.ฉันรู้ว่าคนอื่นรู้สึกอย่างไร เมื่อมองที่สีหน้า ของเขา					
30.ฉันช่วยให้คนอื่นรู้สึกดีขึ้น เมื่อเขาารู้สึกแย่					
31.ฉันทำอารมณ์ให้ดี เพื่อให้ตนเองพยายามต่อไป เวลาที่เจอกับอุปสรรค					
32.ฉันรู้ว่าคนอื่นรู้สึกอย่างไรจากการฟังน้ำเสียง ของเขา					
33.ฉันรู้สึกยากที่จะเข้าใจว่าทำไมคนจึงรู้สึก อย่างที่เขาทำ					

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวลาวัลย์ ทองศรีสมบูรณ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ในหลักสูตร
พยาบาลศาสตรบัณฑิต จากคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี
การศึกษา 2540 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา
พัฒนาการ จากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2544

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย